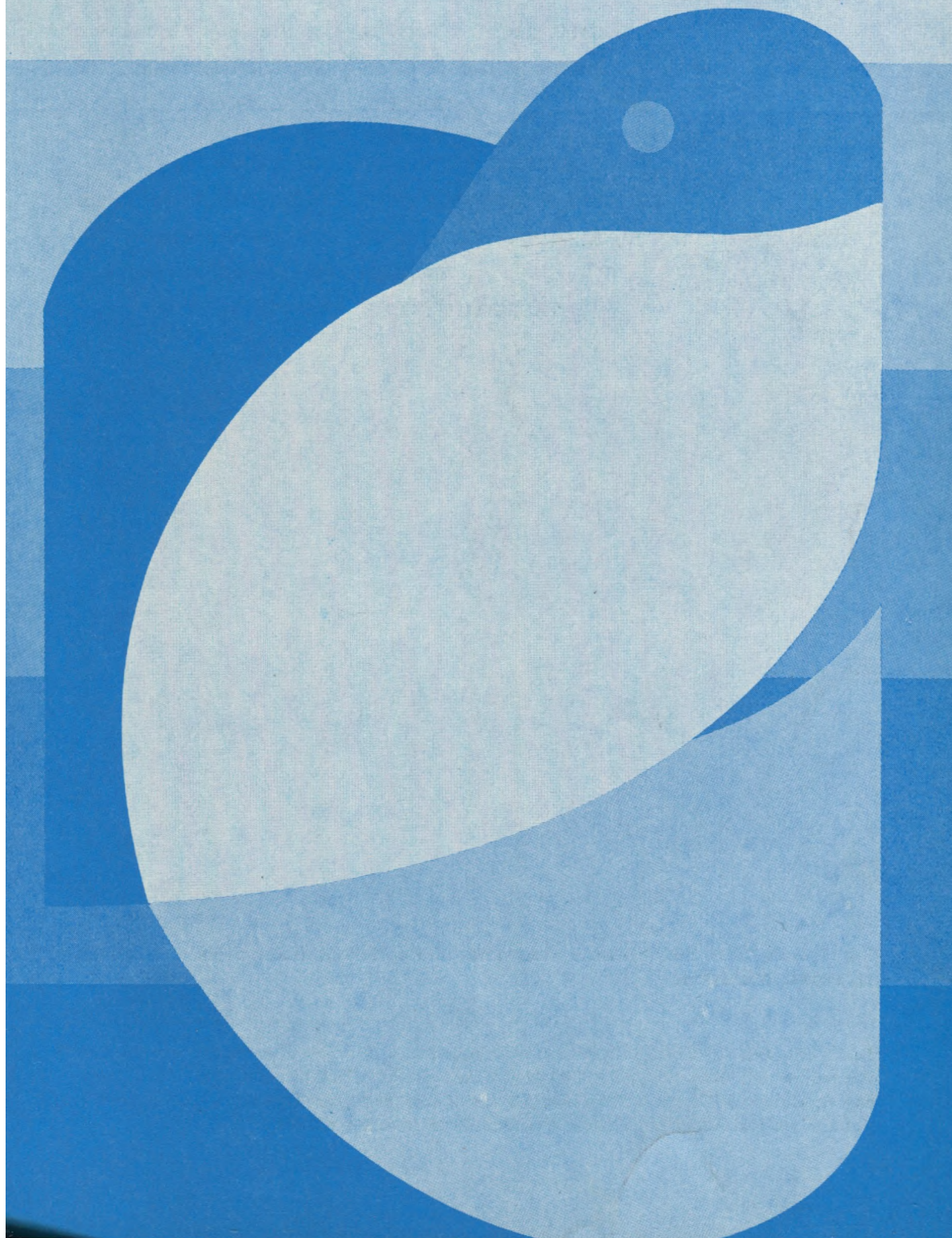

kovas/march 1978 3

laiškai lietuviams

“TAS ŽODIS TAPO KŪNU” (JN 1,14)	73	A. Rubikas
MOTINA TERESĖ KALKUTOJE	76	Alfonsas Grauslys
DEPRESIJA	79	Vėjūnė
RAMYBĖ	85	Pranys Alšėnas
IŠ KITŲ TAUTŲ POEZIJOS	86	Danguolė Sadūnaitė
NAUJOS APAŠTALAVIMO PROGOS	87	V. Bagdanavičius, MIC
SENATVĖ	93	J. Venckus, S.J.
RŪPESTIS DĖL GYVENIMO ŠVIESOS IR ŽEMĖS DRUSKOS	96	R. Gulbinas
JAUNIMO ŽVILGSNIS Į SAVE	97	Antanas Saulaitis, S.J.
TRYS AKTAI DRAMOS, KURI VADINASI MEILĖ	101	Vytautas Kasnis
KALBA	104	Juozas Vaišnys, S.J.
TRUMPAI IŠ VISUR	106	J. Pr.

Šis “Laiškų lietuviams” numeris iliustruotas Kazio Norvilo nuotraukomis, darytomis 1977 m. rudenį Michigane.

LAIŠKAI LIETUVIAMS (Letters to Lithuanians). Published monthly except July and August, when bi-monthly, by the Jesuit Fathers of Della Strada, Inc., 2345 West 56th Street, Chicago, Illinois 60636. Yearly subscription \$6.00, single copy 60 cents. Second class postage paid at Chicago, Illinois, and additional mailing offices.

“TAS ŽODIS TAPO KŪNU” (Jn 1,14)

A. RUBIKAS

1. Mus pasiekia daug žodžių. Tačiau ne visais mes susidomim; ne visi randa kelią į mūsų širdį. Vieni gal yra nesimokytos, svetimos, mums nesuprantamos kalbos. Tačiau ir lietuviški, ir nuo mažens žinomi žodžiai kartais praskrenda mūsų nepastebėti.

Apie aną Žodį, kuris buvo pradžioje, apaštalas Jonas sako, kad jis "tapo kūnu ir gyveno tarp mūsų", kad apaštalai regėjo jo šlovę (Jn 1,14) ir kad iš jo pilnatvės jie gavo "malonę po malonės" (Jn 1,16). Tas Žodis atvėrė žmonėms duris į Dievo pasaulį. Tas Žodis ieškojo žmonių: ir šventykloje, ir namų pastogėse, ir gatvėse bei aikštėse, ir po atviru dangumi. Jis ieškojo kelio į žmonių širdis: jis jiems atnešdavo džiaugsmo, paguodos ir iškvepdavo vilties. Jis buvo jų Žodis. Jį paguodos, ir džiaugsmo, ir vilties ištroškę žmonės gaudydavę gaudydavę. Tai buvo Žodis, tapęs kūnu. Tai buvo Žodis — Žmogus! To meto žmonių Žmogus.

2. Žodžiai susideda iš garsų, rašyti žodžiai — iš raidžių. Šios sudaro 33-jų ženklų alfabetą. Tiek metų anas Žodis "gyveno tarp mūsų", sako Šv. Raštas, tiek metų anas Žodis kartu su žmonėmis džiaugėsi ir kentėjo. Per tuos metus jis sukėlė patį didžiausią perversmą žmonijos istorijoje. Tai buvo Žodis, atsiliepięs į pačius giliausius žmogiškosios širdies troškimus. Tai buvo gyvas Žodis. Tai buvo Žodis — kūnas. Tai buvo Žodis — Žmogus!

Ir jis, Žodis, kalbėjo žodžiais, tačiau savo meto žodžiais, savo tautos kalba. Jis kalbėjo žodžiais, pilnais gyvybės ir jėgos. Jo žodžiai nebuvo praėjusių vasarų lapai, pageltę ir nuvytę, primenantį praėjusius laikus. Tai buvo gyvenamojo meto, gyvenamosios valandos žodžiai, pro kuriuos niekas negalėdavo praeiti, jų nepalietas, dėl jų nepasisakęs. Jo žodžiai buvo tarsi gyvas kūnas ir kraujas, kurių klausantis, žmonės užliedavo nauja tikėjimo ir vilties banga — gyvybės banga.

3. Gali būti žodžių negyvėlių, gali būti žodžių lavonų, kurie nieko neprikeltų, nes ir patys yra mirę, panašūs į negyvas alfabeto raides ar rudens lapus. Tiesa, jie gali rudens saulėje suspindėti kaip auksas, mus apgaudami. Bet gyvybės jie negali duoti, nes patys jos neturi.

Kazio Norvilo nuotrauka

Būna žodžių, kurie sakosi skelbią tiesą žmonėms, bet kuriuose veltui ieškotum meilės žmogui. Štai anas Žodis buvo pilnas tiesos. Kaip toks, jis "dėl mūsų, žmonių, dėl mūsų išganymo" (Tikėjimo išpažinimas) kentėjo ir mirė, kaip vienas mūsų, iš meilės mums. Ar galima kalbėti apie jį be meilės žmogui?

Būna žodžių, kuriuose pasigendi meilės šių dienų žmogui. Tų žodžių autoriai sako, kad tiesa yra amžina, kad ji niekad nesikeičia ir kad ji gali būti aiškinama vis tais pačiais žodžiais. Tačiau vis dėlto kaip keičiasi mūsų priėjimas prie tiesos! Kaip keičiasi laikui slenkant mūsų pačių žodžiai! Ir kaip kartais būna sunku po pasenusių, gal net iš apyvartos išėjusių kalbėjimo būdu atpažinti tiesą. Mes nieiškom naujos Evangelijos, kitos! Geresnės mes nė neišrastume, nes Evangelija yra ne žmonių darbas. Ji yra žodis ano dieviškojo Žodžio ir kaip tokia visada liks ta pati ir visada bus nauja. Tačiau kaip negyvenimiškas kartais gali būti mūsų kalbėjimas apie Evangeliją be meilės dabar gyvenančiam žmogui!

Būna žodžių, kuriuose pasigendi meilės ir mums, lietuviams. Būna sakinių, verstų iš mums svetimos lotynų kalbos ir įnešusių mūsų liturgijon svetimos kalbos dvasią. Tokie vertėjai sakosi norėję mums perduoti gryną, tikrą tikėjimą, nesužalotą, nesugadintą. Bet kaip galima lietuviui perduoti tikėjimą, jo kalbos dvasios nepaisant ir jai net nusikalstant ir tuo pačiu lietuviui tiesos pažinimą apsunkinant? Nejaugi lietuvio tikėjimas gyvuotų jam sunkiai suprantamais (ar visai nesuprantamais) sakiniiais, sugadintais svetimos žodėdaros ir sintaksės?

4. Kartais skundžiamės kitų netikėjimu ir abejingumu Evangelijai. Tačiau tie, kuriems tikėjimo tiesas skelbiame arba apie jas kalbame, yra išsiilgę ne negyvų alfabeto raidžių ir ne žodžių be širdies. Jie išsiilgę žodžių, kurie alsuotų meile tiesai ir jiems; jie laukia žodžių, kurie juose galėtų tapti kūnu.

Gal mes savo tikėjimo tiesas įpakuojam į popierių, jau išėjusį iš mados, tokį, kokio šiandien niekas nė po pažasčia nenorėtų

rodyti, ir teisinamės, kad tai yra bažnytinės tiesos ir kaip tokios turi būti priimtos. Tačiau kas yra pagaliau pati Bažnyčia? Ar neturi Bažnyčia savo istorijos? Ar Viešpats savo Bažnyčia nėra padaręs mus, gyvus žmones, istorijoje besikeičiančius!

5. Istorijos laikrodis niekad nesustoja vietoje, yra pasakęs Džiovanis Papinis. O vis dėlto ilgą laiką, jo žodžiais, tikėjimo tiesų aiškintojai nusirašydavo pažodžiui nuo kitų aiškintojų, anksčiau gyvenusių ir kitų laikų žmonėms aiškinusių. Aišku, kad jie neklydo. Jie pakartodavo tai, ką ir kaip kiti yra pasakę praėjusių laikų žmonėms. Tačiau tokie aiškinimai būdavo negyvenimiški, praėjusių laikų, ir toks tikėjimo tiesų mokymasis reikšdavo daugiau atminties lavinimą, o ne jomis persiėmimą, ne tikėjimo tiesų tapimą kūnu jų besimokančiuose. Ar ne čia reikėtų ieškoti ir tikėjimo krizės priežasčių?

7. Antanas Maceina knygoje "Religijos filosofija" sako, kad apreiškimas, "tam tikru metu kilęs, laikosi tam tikro tarpsnio mąstysena bei tam tikros tautos kalba" (I, 73). Jei taip, tai ar neturim teisės reikalauti, kad tikėjimo tiesas ir aiškintų mums mūsų tarpsnio mąstysena ir mūsų kalba; kad ir mes, dabarties žmonės, galėtume jas suprasti ir priimti?

Noras perduoti tikėjimą praėjusių dešimtmečių ar šimtmečių mąstysena ir kalba, gyvomis, tiesa, senais laikais, bet mirusiomis ar bimiršančiomis šiandien, reikėtų stoką meilės tikėjimo tiesoms ir tikintiesiems, nesistengiant tiesti kelių tiesai į dabartinio meto žmones.

7. Mes ieškome žodžių, kurie būtų skirti mums ir mūsų valandai. Mes ieškom žodžių, kurie pasitiktų mus ten, kur šiandien esam. Mes ieškom žodžių, atsakančių ne į praėjusių laikų, o į dabarties, į mūsų klausimus ar abejones. Mes ieškom žodžių, kurie galėtų pasibelsti ir į mūsų širdį. Mes ieškom žodžių, kurie alsuotų meile ir mums. Mes ieškom žodžių, kurie galėtų tapti kūnu ir mumyse.

Dieviškasis Žodis "dėl mūsų, žmonių, dėl mūsų išganymo nužengė iš dangaus ir tapo

MOTINA TERESĖ KALKUTOJE

(Jos vidaus pasaulis)

ALFONSAS GRAUSLYS

Medžiagos pažinti jos dvasios pasauliui yra gana daug. Prie tos medžiagos priklausos jos parašytos Seseims ir Broliams – Meilės Misijonieriams konstitucijos ir paliktos bendradarbiams instrukcijos. Jos gausūs laišakai bei pasikalbėjimai su žurnalistais radijo ir televizijos stotyse tą medžiagą papildė. Ši pasikalbėjimų ar savo įkurtos vienuolijos seseims pamokymų medžiaga, išspausdinta didesnėmis ar mažesnėmis knygomis, gerai atskleidžia jos vidinį pasaulį. Jos trumpi, bet esminiai pasisakymai parodo jos dvasią, kuri įkvepia išorinius darbus.

Ta medžiaga naudojantis, negalima nematyti, kad jos, kaip ir jos vedamos vienuolijos, pagrindinis bruožas – tai aukščiausia meilė Jėzui Kristui ir iš tos meilės kilęs šimtaprocentinis įsitikinimas Kristaus žodžių tiesa. Kiekvienas Kristaus žodis – tai akivaizdi tiesa, kuri, jos supratimu, nereikalinga jokių įrodinėjimų ar pagrindimų, o tik vykdymo kasdieniniame gyvenime. Bet į jos širdį ir sąmonę labiausiai įsmigo (panašiai kaip Saharos atsiskyrėliui Karoliui de Foucauld) Kristaus žodžiai, kuriais Jis nusakė vienų pasaulio pabaigoje pasmerkimo, o kitų amžino palaiminimo pagrindą: vienų egoistinę kietaširdiškumą kenčiančio artimo atžvilgiu, kitų – veiklų susirūpinimą kenčiančiu žmogumi (Mt 25,31-46). Svarbiausia, ką Teresė įsidėmėjo, – tai toji tiesa, kad kenčiančiojo užnugaryje stovi pats Kristus, ir susirūpinimas ar nesirūpinimas kenčiančiojo kančia, tai yra kietaširdiškumas ar gailestingumas, parodytas pačiam Kristui. Kristus, kalbėdamas apie išalkusio pavaldyginimą, ištroškusio pagirdymą, keleivio priglaudimą, nuogo apengimą, ligonio ir

kūnu". Jis šiandien ieško mūsų, kad būtume gyvais Jo žodžiais kaip tik dabarties pasauly, išalkusiame tiesos ir meilės kaip ir Kristaus laikais.

kalinio aplankymą, pridūrė: "Iš tiesų, sakau jums, kiek kartų tai padarėte vienam iš mažiausiųjų mano brolių, man padarėte" (Mt 25,40). Čia mažiausiuoju savo broliu Kristus vadina kiekvieną kenčiantį, pagalbos reikalingą.

Teresė kiekvieną kitiems patarnavimą laikė lyg susitikimu su pačiu Kristumi ir jam meilės parodymu. Todėl žurnalistui, besidomaujančiam Teresės ir jos bendruomenės gyvenimu, ji paaiškina: "Mes pradedame savo dieną, išgyvendamos Kristų duonos pavidalą, o dienos metu mes vėl jį matome mūsų vargšų sunaikintų kūnų pavidalu... Mūsų priimama komunija būtų nepilna, jeigu ji mūsų nelenktų iš meilės tarnauti vargšams".

Teresės supratimu. Dievo ir artimo meilės įsakymai vienas kitą papildė. Todėl rašydama savo vienuolyno seseims laišką (1961 m.), ji džiaugiasi: "Mes galime kasdien savo gyvenime liesti Kristų, mylėti ir jam tarnauti". Čia ji turėjo galvoje artimo meilės darbus, kuriuos jos vykdė. "Mūsų darbas – tai mūsų vienintelis būdas išreikšti savo meilę Dievui. Reikia, kad mūsų meilė išsiliėtų ant kiekvieno. Žmonės mums patarnauja, leisdami per juos pareikšti mūsų meilę Dievui... tik danguje sužinosime, kiek esame skolingos vargšams, nes jie mums duoda progos vis labiau Dievą mylėti". Ne nuostabu, kad į bendradarbių konstituciją Teresė įrašė pareigą: "Padėti žmonėms pažinti Dievą vargšuose".

Jos tikėjimas Kristaus žodžiais šiuo atžvilgiu taip totalinis, kad, anot jos, ne vien kiekvieno kenčiančio užnugaryje stovi Kristus, bet "kiekvienas asmuo yra man Kristus". Be abejo, ji čia pirmiausia galvoja apie kenčiančius, pagalbos reikalaujančius, bet, antra vertus, ir apie kiekvieną žmogų, kuriame šiuo pareiškimu pagerbiama žmogaus didybė.

Kaip jos visa labdarybė ir meilė kenčiantiems buvo pagrįsta ir persunkta Kristaus meile, tai įrodo jos parašyta kasdieninė malda, prašant malonės tinkamai tarnauti ligoniams:

"Kenčiantis Jėzau, padaryk, kad šiandien ir kiekvieną dieną matyčiau Tave Tavo sergančiuosiuose ir kad, jiems tarnaudama. Tau tarnaučiau. Padaryk, kad Tave, pasislėpusį po priedangą (t.y. po ligonio priedangą), nepasiduodama pykčiui, nusikaltimui ar pasimetimui, mokėčiau atpažinti ir tarti: 'Kenčiantis Jėzau, kaip saldu Tau tarnauti'.

Viešpatie, duok man šio tikėjimo žvilgsnio, ir mano darbas niekada nebus nuobodus. Aš rasiu džiaugsmą, patenkindama visų kenčiančių vargšų užgaidas ir įvykdydama jų norus.

O brangusis ligoni, tu esi man dar brangesnis, nes atstovauji Kristui; kokia man privilegija galėti rūpintis tavimi!

O Dieve, kadangi Tu esi kenčiantis Jėzus, būk taip pat man kantrus Jėzus, atlaidus mano kaltėms, žvelgdamas vien į mano ketinimus Tave mylėti ir kiekviename Tavo kenčiančiame vaike Tau tarnauti. Viešpatie, padaugink mano tikėjimą. Laimink mano pastangas ir mano darbą dabar ir visada".

Suprasdama savo darbo aukštą pasiuntinybę, kitu atveju ji maldauja: "Neleisk man (Viešpatie) sumenkinti šį darbą kietaširdiškumu, piktumu ar nekantrumu".

Kaip su ja kalbėjusieji žurnalistai pastebi, ši meilė Jėzui daro ją šviesią. Ši šviesa, anot jų, kilusi iš meilės daug ko atsižadant, veržiasi iš jos ir trykšta iš jos rankų, tartum srovė seka paskui ją. Ši meilės šviesa, nežiūrint jos veido raukšlių, daro ją patrauklią ir net žavią. Jos artimo meilė, kilusi iš begalinės meilės Kristui, išsilieja į gatves, sales, ligonines... Jos meilė Kristui susimaišo su meile kenčiantiems, nes Kristus kenčia tuose visuose, kurie kenčia. Ji sako: "Kadangi mes negalime Kristaus matyti, tai negalime Jam meilės išreikšti, bet savo artimą matydami, galime jam padaryti tai, ką no-

rėtume padaryti Kristui, jeigu Jis būtų matomas".

Kas gi nemato, kad šitaip supраста artimo meilė, remiama meile Kristui, tos meilės įkvėpta, tą artimo meilę nepalyginamai labiau sustiprina, negu šiaip artimo meilę, neatremtą į krikščionybę! Šią tiesą turėtų įsidėmėti mūsų labdaringos organizacijos ir suprasti, kad laicistinė labdara, nesiremddama religija, negali kaip reikiant pasiekti ir išvystyti krikščioniškosios artimo meilės darbo galimybių.

Kalbėdami apie dvasinį Kalkutos Terešės pasaulį, šalia jos meilės Kristui, išsiliejusios meile kenčiantiems jos aplinkoje, reikia prisiminti ir jos maldos bei šventumo pareigos supratimą, kuriais ji su savo bendradarbiais liudija Kristų pasauliui.

Kalbant apie jos maldos dvasią, reikėtų pirmiausia prisiminti nedažnai kur užtinkamą jos maldos supratimą — tai nepaleidimas iš savo dvasios akiračio Kristaus prisiminimo. Ji sako, kad "gilus ir uolus pažvelgimas į Kristų dažnai yra geriausia malda". Jos supratimu, visas jų meilės darbas, neišleidžiant iš akių Kristaus, jau yra malda. Ji žino, kad "maldos sielos yra gilios tylos sielos", todėl ji ragina savo bendradarbes "į dvasios, akių ir liežuvio tylėjimą", nes tik tokia susitelkime Dievas prakalba į sielą, ir siela suranda būdų pareikšti savo meilę Jam. Šia tylia susitelkimo maldos dvasia ji labai pasitiki, nes "kuo daugiau mes gauname savo tylioje maldoje, tuo daugiau galime duoti savo veiklos gyvenime". Tokioje maldos tyloje, anot jos, mūsų dvasinis žvilgsnis į viską pagilėja ir atsiranda galimybė gimti žodžiams, duodantiems Kristaus šviesos. Ji sako, kad "žodžiai, kurie neduoda Kristaus šviesos, — padaugina tamsą. Tad malda turi padidinti mūsų artumą Kristui, nušviesti mus Jo šviesa, nes be tos šviesos daugelis mūsų svajonių, minčių, norų ir sprendimų padvelkia tolinančia nuo Kristaus tamsa.

M. Muggeridge rašo, kad jo gautoje iš Teresės Bendruomenės maldaknygėje daugelyje vietų surandamos maldos prašymai jos uždaviniams įvykdyti. Savo knygoje šis

anglų rašytojas nurodo tokios maldos pavyzdi: "Viešpatie, padaryk mus vertas visame pasaulyje aptarnauti tuos, kurie gyvena ir miršta kęsdami neturtą ir badą. Duok jiems šiandien per mūsų rankas kasdieninės duonos, o per mūsų užjaučiančią meilę — ramybės ir džiaugsmo". Savo bendradarbes ji ragina mylėti malda, nes "malda praplečia širdį".

Reikalaudama iš savęs ir iš savųjų pasišventimo, ji šventumą supranta kaip pastangas panėšėti į Kristų. "Būti tikru krikščioniu — tai priimti Kristų ir pasidaryti vienas kitam antruoju Kristumi", sako ji, "visą gyvenimą spinduliuoti ta meile (kurios patyrėme iš To)". "Aš noriu būti šventa, tai reiškia, noriu nusikratyti visa tuo, kas nėra Dievas. Šventumas — tai vykdyti Dievo valią su džiaugsmu. Pirmasis žingsnis į šventumą — tai noras tapti šventąja..

Tad visai nenuostabu, kaip rašo M. Muggeridge, kad anglai, pamatę iš Kalkutoje susukto filmo Teresės dvasingumą ir šventumo ilgesį bei siekimą, pradėjo rašyti laiškus. Viename laiške taip buvo rašoma: "Ši moteris kalbėjo, kaip niekas kitas prieš tai nėra kalbėjęs; jaučiu, kad turiu jai padėti".

Visi jos darbo pasisekimai ir garbės apdovanojimai nesukėlė joje puikybės ir saviimi pasitenkinimo. Ji niekada nenustoja savų bendradarbių raginti į *nuolankumą* ir niekada nepamiršti, kad visi jų darbų vaisiai kyla iš Dievo. "Sakoma, kad nuolankumas yra tiesa ir kad Jėzus yra Tiesa; iš to išvada: vienintelis būdas labiau panėšėti į Kristų — tai būti nuolankiam... Kad galėtume būti pakeistos, privalome būti subiaurintos mūsų pačių akyse... Negalima atsinaujinti be nuolankaus pažinimo to, kas privalo būti atnaujinta mumyse..— šiomis ir kitomis mintimis ji skatina savų bendradarbių *nuolankumą*. Nepasitenkindama tais bendrais posakiais, ji konkrečiai įspėja: "Jei nusimenate — tai puikybės ženklas; tai rodo, kad per daug pasitikėjote saviimi... Mokomės nuolankumo, džiaugsmingai priimdami pažeminimus..."

Geraį pažindama puikybės pavojus, ji išskaičiuoja keliolika gyvenimiškų atvejų,

kurie padeda ugdyti nuolankumą. Pradėjusi šį savo raštą žodžiais "Dievui reikia ne mūsų pilnumo, bet mūsų žemumo (t.y. nuolankumo)", ji tęsia, nurodydama įvairias nuolankumo priemones: "Kiek galima mažiau kalbėti apie save... Priimti priešingybes su džiaugsmu... Nekalbėti apie kitų ydas. .. Priimti papeikimą, nors ir nebūtume jo užsitarnavę... Mandagiai ir švelniai elgtis, nors kurio kito elgesys kurstytų priešingą nuotaiką... Neieškoti pagyrimų ir populiarumo... Nusileisti ginčuose, nors tiesa būtų mūsų pusėje..

* * *

Įdomu pasekti išpūdį, sukeltą Teresės tiems, kuriems teko su ja bendrauti. Tuos išpūdžius ir išgyvenimus labai gražiai vaizduoja čia jau ne kartą minėtas anglų rašytojas nekatalikas Malcolm Muggeridge, kurs savo knygoje apie Teresę "Something Beautiful for God", išleistoje 1971 m., puikiai išvelgė į jos veikimą bei dvasią ir labai gražiai ją pavaizdavo. Jis taip rašo: Susitikimas, kad ir trumpas, su ja palieka neišdildomą išpūdį. Aš mačiau žmones verkiančius, kai reikėdavo su ja atsisveikinti, nors kai kurie jų tebuvo išgėrę kartu su ja vien stiklą arbatos ir išgyvenę jos šypsnį". Panašių jausmų išgyveno ir jis pats. Štai ką jis jausdavo, jai kur nors išvykstant: "Kai traukinys pajudėdavo, aš staigiai pajusdavau netekęs viso grožio bei pasaulio džiaugsmo. Begalinės dieviškos meilės trūpinėlis, nusileidęs ant Motinos Teresės, padaro jos veidą taip artimą, taip šviečiantį... Ji gyvena taip arti Viešpaties, kad iš jos sklinda žavesys, panašus žavesiui To, kuris traukė minias, sekančias paskui Jį Jeruzalėn ir Galilėjon... Jos pamatymas, net jos prisiminimas man visada sukelia džiaugsmo jausmą... Dienos, praleistos su Motina Terese Kalkutoje, lieka man brangūs prisiminimai. Kalbėti su ja — tai nenutrūkstantis malonumas.. Muggeridge, daugiausia prisidėjęs prie pasaulio supažindinimo su ja, prisipažįsta, kad jis ją ir jos darbą garsina tik dėl to, kad jai padarytų malonumą, ir yra pasiryžęs bet ką padaryti dėl jos. "Jos gyvenimu ir žodžiais šviečia pirmųjų

Sekminių šviesa... Ji yra įkūnyta meilė. Ji skelbia Kristų kiekvieną dienos akimirka, gyvendama Jame ir per Jį". Jis taip pat rašo, kaip ligoniai, raupsuotieji ir net jos bendradarbis pasiilgsta jos, kai, kuriam laikui iškeliavusios, jos nėra matę. Visi nori arčiau jos pabūti, jos ranką paliesti. "Per ją šviečia krikščioniškoji meilė. Ji šviečia jos širdyje ir lūpose". Minėdamas tą meilę lūpose, jis, be abejo, turi galvoje jos nuolatinį švelnų šypsnį, kuris, jos supratimu, yra krikščioniškosios meilės palydovas, krikščioniškojo džiaugsmo ir pačios krikščionybės išraiška. Šis džiaugsmas — tai charakteringa visų jos bendradarbių žymė. Nors jų gyvenimas Indijos neturtingųjų sąlygomis yra kietas, nemalonus, reikalaujantis kasdienio aukojimosi ir heroizmo, tačiau Muggeridge pastebi: "Aš niekada nebuvau sutikęs taip spinduliuojančių, laimingų, tokioje savitarpio džiaugsmo atmosferoje gyvenančių moterų". Juk, Teresės supratimu, vargšai yra reikalingi ne vien meilės, bet ir džiaugsmo — krikščioniškosios meilės palydovo.

Nežiūrint, kad Meilės Misijonierių kongregacijos seserų darbas reikalauja aukščiausio pasiaukojimo, tačiau vis daugiau atsiranda jaunų mergaičių, kurios tam darbui pasiaukoja, susikuria vis daugiau naujų kongregacijos skyrių. Jei šiandien tiek daug seserų iš vienuolynų išstoja, tai, anot Muggeridge, įvyksta dėl to, kad vis mažiau iš seserų reikalaujama. Tuo tarpu, anot jo, krikščionybės istorija rodo, kad kai daug reikalaujama, vienuolynų nariai daug ir duoda, o kai mažai reikalaujama, jie neduoda nieko. Tik prisiminkime JAV trapistų padėtį. Trapistai reikalauja daug pasiaukojimo, ir jų vienuolynams jaunų kandidatų netrūksta.

Visas Teresės ir jos bendradarbių darbas ne vien tik be aukos, bet ir be heroizmo būtų neįmanomas. Tam heroizmui jos kasdien ryžtasi ir kasdien jį vykdo. Tą heroizmo nuotaiką galima pajusti, skaitant vieną reikšmingą jos maldos pobūdžio pasisakymą. Kai ji, atvykusi į Loreto vienuolyną, kurį laiką ten pagyveno, sujaudinta Kalku-

tos gatvėse matomu iki šiol nematytu vargu, apsisprendė iš to vienuolyno ištوتي, kad galėtų tą vargą lengvinti. Ji pasisakė, kad prisiminimas tame vienuolyne turėtų patogumų ją gundė jame pasilikti ar jau išstojus vėl į jį grįžti. Būdama tokiaime stovyje, ji taip pasisako: "O, mano Dieve, vardan mano laisvo iš meilės Tau pasirinkimo noriu pasilikti jame ir daryti tai, ko Tavo valia iš manęs reikalauja... Ne, aš negrįšiu atgal, mano bendruomenė — tai vargšai. Jų saugumas — mano saugumas. Jų sveikata — mano sveikata. Mano namai — tai vargšų namai, ne vargšų, bet vargingiausių iš vargingiausių; tai tie, prie kurių nesiarinama, nes galima užsikrėsti, nes jie nešvarūs, nes jie pilni mikrobu ir parazitų; tai tie, kurie neina melstis, nes jie negali nuogi išeiti; tai tie, kurie jau nesirūpina valgymu, nes tam jau neturi jėgų; tai tie, kurie krinta gatvėse, žinodami, kad jie miršta, ir pro juos gyvieji praeina, nuo jų nusigrėždami; tai tie, kurie jau neverkia, nes jau neturi ašarų; tie, niekieno neliečiamieji! Viešpats norėjo, kad aš čia būčiau. Jis man padės rasti sprendimą".

Ar tokia darbo aplinka nereikalauja iš Meilės Misijonierių heroizmo? Ar tasai jų heroizmas nekviečia ir mūsų kiek daugiau artimui aukotis, kad vos savo gyvenimo našta nešantiems galėtume truputį palengvinti?!

DEPRESIJA

VĖJŪNĖ

1

— Sudiev, mama, — šūktelėjo Asta su Lina ir, trinktelėjusios durimis, paskubomis išbėgo į mokyklą. Delfina, kaip ir visada, priėjo prie lango ir akimis nusekė mergaites, kol jos pranyko už kampo.

Drėgnas, pilkai apsiniaukęs vasario mėnesio rytas priminė vėlyvą rudenį. Žiemos pėdsakai — kauburiukai pajuodusio sniego teikė gatvei liūdną, purviną vaizdą. Pro ša-lį praužiančios mašinos, praeivių skubūs

žingsniai liudijo darbo dienos pradžią. Delfina su pavydu lydėjo juos akimis. Visi jie turėjo tikslą, skubėjo kažkur, žinojo, ką darė. Tik ji viena jautėsi niekam nereikalinga, prislėgta, pasimetusi... Lyg koks stabdys trukdė jai įsijungti į bendrą gyvenimo srovę.

Kaip po sunkaus darbo Delfina pleptelėjo į fotelį ir susimąstė: — Kas darosi su manim? Kur mano energija, gera nuotaika? Keturiasdešimt metų tai dar ne senatvė, o jaučiuos kaip šimtmetinė...

Delfina pamažu apsižvalgė — tas pats kambarys, tie patys daiktai, kad ir ne prabangiškai, bet jaukiai apstatytas; ji jausdavosi čia patenkinta ir laiminga. Išleidusi namiškius, su ūpu kibdavo į namų ruošos darbus. Kartais net dainelę užtraukdavo besidarbuodama. .. Dabar jaukumas ir šiluma, kaip pernykštis sniegas, buvo dingęs iš namų. Lyg juodas, niūrus debesis kabėjo palubėj, ir ji nebepajėgė jo išsklaidyti.

Ėjo pas daktarus, ėmė vaistus, naudojo nuotakai pakelti tabletes — niekas neveikė, nepajėgė išjudinti iš vidaus sustingimo.

Delfina sunkiai atsikėlė, stabtelėjo prie veidrodžio ir kritiškai žvilgtelėjo į save.

— Aš pasikeičiau..., — sušnabždėjo ji, lyg bijodama pati savo prisipažinimo. Iš veidrodžio žvelgė į ją pavargusi, išsisėmusi moteris, prigėsusiomis akimis, be šypsno veidu...

— Ar neatsibodau aš Edvardui ir vaikams su ta savo rūškana nuotaika? — dingtelėjo jai.

Atsimena — vakar pietaujant, Edvardas tiriamu žvilgsniu pažvelgė į ją ir pratarė prašomai:

— Delfina, nusišypsok...

Ji bandė — šešėlis šypsno nuslinko veidu; jis buvo dirbtinas ir skausmingas. Juto, kad jos nuotaika slegiamai veikė namiškius. Nebeskambėjo namuose nei jos juokas, nei daina. Delfina buvo tyli, nešneki, užsidariusi, paskendus savose mintyse. Jai buvo gaila vyro, ir vaikų, ir pačios savęs. Namai buvo šalti ir apmirę...

Laikas vis tiek nesustojo — bėgo dienos, savaitės... Namų ruošos darbai — virimas,

skalbimas — darėsi nebepakeliami, kažkas sudėtinga, neįveikiama. Delfina pradėjo nustoti orientacijos — maisto apsipirkimas jai sudarydavo didžiausią problemą. Krautuvėje ji visai pasimesdavo, vaikščiodavo tarp lentynų, kaip sapnuodama... Sunku buvo daryti sprendimus... Nors darbas krisdavo iš rankų, bet atsisėsti skaityti ar žiūrėti televizijos ji irgi negalėdavo — nepajėgdavo susikonscentruoti. Telefonas ją gąsdindavo — jos kalbos tonas pasidarė tylus, liūdnas, kalba nesirišdavo... Vieno ji tik tenorėjo — kad visi paliktų ją ramybėje.

Vaistų gėrimas Delfinai pasidarė įkyrus, beprasmis — juos nutraukė, kaip ir vizitus pas daktarus. Ji visai nuleido rankas, pasidavė likimui. Jautėsi kaip mažas šapelis, vandens — laiko srovės — nešama, negalėdama nei įvykiams pasipriešinti, nei jų pakeisti...

Vieną vakarą Edvardas pradėjo šnekinėti Delfiną, kad ji pabandytų nueiti pas psichiatrą.

— Tai tik turtingų ponių išsigalvojimas — pinigų mėtymas. Man niekas negali padėti, — atšovė Delfina, lyg supykusi, lyg išsigandusi.

Ji jautė, kad daktaras ją siųs į psichiatrinę ligoninę. Vien ta mintis ją gąsdino — vaizdai iš kadaise matyto filmo "Gyvačių lizdas" prabėgo pro akis: ji net nusipurtė.

— Ne, ne... Jokiu būdu. Geriau jau mirti, negu likti gyvai palaidotai, — mąstė Delfina.

Mirti, pasitraukti iš gyvenimo... Kaip ji anksčiau to nepagalvojo? Nebejausti, nebekentėti, pradingti... Ta mintis ją visą užvaldė.

Prasidėjo sunkiausios dienos Delfinos gyvenime. Ji tartum jautė mirties plazdenimą. Valandomis ji išsėdėdavo ir vien tą patį begalvodavo — kaip pasitraukti iš gyvenimo? Visokių galimybių vaizdai slinkdavo mintimis, kaip ekrane. Vieni jų atrodė per baisūs, kiti netikri, kad pasisektų.

— Miego tabletės, — šovė jai mintis, — kas gali būti lengviau — užmigti, ir užmigti amžinai...

Delfina susirado vaistus spintelėje. Buteliukas buvo vos praimtas, ji nuplėšė recepto numerį ir paslėpė vaistus savo miegamajame. Bereikia laukti vakaro. Viena kartą ji turi užbaigti kančias...

Buvo dešimta valanda sekmadienio vakaro. Delfina priėjo prie miegančių dukrelių, pataisė jų užklodus, pabučiavo ir peržegnojo. .. Drebulys perėjo kūnu — ji buvo kaip nesava... Iš Edvardo kambario, pro praviras duris, matėsi šviesa.

— Kažin, ar jis dar tebeskaito? — pagalvojo Delfina ir pažvelgė pro duris. Laikraštis buvo nukritęs ant grindų — Edvardas miegojo. Kaip vagis priėjo prie jo lovos. Norėjo ranka perbraukti per jo tamsius plaukus, bet susilaikė.

— Dar galiu jį pabudinti, o dabar kiekviena minutė brangi...

Ji užgesino šviesą. Buvo beišeinanti, apsigalvojusi grįžo ir apgraiбомis nuspaudė žadintuvo mygtuką.

Virtuvėje prisipylė stiklinę vandens ir nusinešė į savo kambarį. Susirado vaistus, atsisėdo ant lovos — dabar ji nieko nebegalvojo, buvo kaip užhipnotizuota... Godžiai rydama tabletes, skubėjo... Kuo daugiau... Kuo greičiau...

Stiklas iškrito iš rankų... Delfina nustojo sąmonės...

2

Balti šešėliai, lyg dvasios, tai išryškėdavo, tai vėl dingdavo juodoje nišoje...

— Kur aš esu? — nesuprato Delfina.

Kažkas švietė į akis. Ne... ne... ji neatsimerks. ..ji turi mirti...

Adatos dūris, skausmas... Ji nė nekrustelėjo — baimė tartum suparaližavo ją.

— Aš juntų skausmą... aš gyva... — mintis, kaip žaibas, pervėrė ją. Delfina pajuto padėties klaidumą. Ką ji padarė — dabar dar blogiau...

— Daviau jai gerą porciją, — išgirdo, bet nedrįso atverti akių. Pasidarė negera... Uždanga vėl nusileido...

Laikas nustojo sąvokos. Delfina pajuto drėgną skudurą ant rankų.

— Tu nešvari, — išgirdo. Tie žodžiai nukambėjo jai užgaunamai, privertė atmerkti akis. Gailestingoji sesuo stovėjo prie lovos ir ją prausė.

— Ji teisi — aš nešvari ne tik kūnu, bet ir siela. Aš nusidėjėlė... — nusmelkė jos mintimis.

Delfinai dabar buvo aišku — ji ligoninėje. Jai buvo gėda, rodėsi, kad visas pasaulis žinojo apie jos vėjavaikišką žingsnį. Jautė šalia gulinčių ligonių paniekinančius žvilgsnius. Gulėjo tyli, be jokių pageidavimų.

Tačiau jos viduje, kaip koks košmaras, virė audra. Galva užė — girdėjo baisų triukšmą, trankymąsi, skardinių daužymą, šėtonišką kvatojimą, lyg raganos būtų kėlusios puotą... Ji kentėjo ir nesiskundė. Atrodė, kad visas tas triukšmas skirtas jai, bet nesuprato, kaip kiti ligoninėje galėjo tai pakęsti.

Jie nori priversti ją šokti iš lovos, šaukti, daužytis... Kažkas pikta ir demoniška turi atsipalaiduoti iš jos, bet kaip tai turėjo įvykti. Delfinai nebuvo aišku.

Kažkas įjungė televiziją. Delfinos akys nukrypo į ekraną — ji mato Astą ir Liną, o ten Edvardas — šoka su ja...

— Tai vis jų šeima senesniais, geresniais laikais... — girdi Delfina kaimynės ligones kalbantis.

Delfina tylėjo... Jos gyvenimo vaizdų nuotrupos mirgėjo televizijoje... Pavargusi užmerkė akis — poilsio vis tiek nebuvo. Spalvos maišėsi, formavosi į pabaisas, kurios tykojo ją pagriebti... Išsigandusi atsimerkė. Šalia lovos stovėjo Edvardas... Ji matė jo ašarotas akis, jis pasilenkė ir švelniai pabučiavo.

— Atleisk, Edi... — sušnabždėjo Delfiną.

— Delfina, ar tu žinai, kokia šiandien diena? Trečiadienis — tavo gimtadienis... Viskas bus gerai, greitai galėsi grįžti namo. Aš kasdieną tave lankiau, pora parų tu buvai be sąmonės...

Ji tylėjo, lėtai pasuko galvą — ant jos staliuko stovėjo gvazdikų puokštė.

— Ačiū, Edi, koks tu geras... Aš tau tiek skausmo pridariau, ir tu manęs neat-

stūmei... — jai buvo sunku kalbėti, ji tik norėjo, kad žemė prasivertų ir ją prarytų.

Edvardas atsisėdo prie jos lovos. Vargšas Edvardas, jis vienas jos neapleido. Greitame kambaryje ji girdi pažįstamus balsus — ten vyksta jos teismas, visi smerkia jos elgesį. Mato Edvardo liūdną žvilgsnį, jai taip jo gaila.

— Edi, ar tu girdi — jie visi prieš mane,
— ištaria Delfina.

— Apie ką tu kalbi? Aš nesuprantu, ten kalbasi ispaniškai, — sako Edvardas.

Delfinai visai nebeaišku. Kažkoks juodukas bando ją fotografuoti, tur būt, nori dėti į laikraštį — Delfiną paklode prisidengia veidą.

Sekančią dieną du vizituojantys daktarai sustoja prie Delfinos lovos.

— Ar nereikėtų jos perkelti į psichiatrinę ligoninę? — vienas su kitu pusbalsiai kalbasi.

Daktaro žodžiai giliai įstringa Delfinos sąmonėn. Apie grįžimą į namus ji bijo ir pagalvoti. Kaip ji pažiūrės vaikams į akis... Kaip ji jausis draugų, pažįstamų tarpe... Vienintelė išeitis — užsidaryti, pasislėpti nuo visų silpnapročių ligoninėje... Ten jos vieta — ji turi būti nubausta, turi atgailauti už savo nuodėmes.

Vakare aplanko ją Edvardas — Delfina pareiškia savo norą. Edvardas susirūpinusiu žvilgsniu tiria jos išblyškusį, iškankintą veidą. Jam aišku, kad Delfinai dar ne metas grįžti namo — jai reikia ramybės, poilsio. Siūlo jai ir vieną, ir kitą privačią ligoninę. Bet Delfiną nenori nei girdėti. Ji važiuosianti tik į valdžios išlaikomą. Ji negali šeimos finansiškai apsunkinti. Jai kuo paprasčiau, tuo geriau. Vienas Dievas nežino, kaip ilgai ji ten turėsianti būti.

— Gal visą gyvenimą, — tyliai mąsto.
— Nepavyko numirti, būsiu gyva palaidota. ..

3

Netvirtu žingsniu Delfiną lipo laiptais į savo naują buveinę. Edvardas paspaudė

skambutį. Atrakinamų durų garsas nemaloniai nuaidėjo tuščiu koridorium.

— Po užraktu, kaip kalėjime... — pralėkė mintis, bet per daug jos nejaudino.

Priėmimo į ligoninę rutina: sveikatos patikrinimas, ligos istorija. Visą pokalbį atliko Edvardas.. Jis pasakojo ir šluostėsi ašaras. .. Delfina sėdėjo šalia, tyli kaip statula, viskam abejinga, lyg jos tai neliestų.

Pagaliau Edvardas atsisveikina. Delfina pasilieka slaugės Marthos globoje. Ji veda ją, parodo jos lovą. Delfina apsižvalgo — kambarys didelis, kaip salė, lovų daugybė, gal kokios 20, o gal ir 30. Ligonės nė vienos nesimato. Martha parodo jai, kur padėti rūbus ir paaiškina:

— Visos moterys dabar valgykloje. Tau kaip naujokei aš atnešiu vakarienę, galėsi čia pat pavalgyti.

Martha išeina ir netrukus grįžta su padėklų, kurį padeda Delfinai ant staliuko.

Nuo pat sąmonės atgavimo Delfiną tesimaitino tik skysčiais, ji negalėjo kąsnio nuryti. Tas pat ir čia, ji neturi jokio apetito — paima ir išgeria tik pieną.

Martha mėgina ją kalbinti, bet Delfiną nešneki. Slaugė su užuojauta pažiūri į ją, ištraukia iš kišenės miniatiūrinę knygutę ir paduoda jai, sakydama:

— Tau tik vienas Dievas tegali padėti.

Ir išeina. Delfiną, nepavarčiusi knygutės, įsideda ją į rankinuką.

Pradeda rinktis moterys. Vienos senos, kitos jaunos, ir prasčiau, ir geriau apsirengusios. Yra ir apsileidusių, susivėlusių... Kai kurios šnekina ją, kitos visai nekreipia dėmesio. Pribėga jaunoka juoduke, sugriebia Delfinos ranką, purto ir kartoja kelis kart, kaip papūga:

— Mes draugės visam gyvenimui.

Delfiną linkčioja galva, pritaria ir pakartoja jos žodžius, kad tik greičiau ją paliktų ramybėj. Pasirodo, kad tai jos artimiausia kaimynė iš dešinės — Gloria. Ji net nemano nutilti — mala ir mala, kaip užsukta mašina. Kad atsikračius ją, Delfiną išeina į prausyklą. Prausykla didelė — bendri dušai, bendros išvietės, jokių durų, jokių užuolaidų.

— Kaip aš čia gyvensiu? Kaip aš prisi-
prasiu? — nuogaštauja Delfiną, grįždama
prie savo lovos. Atėjusi žiūri — ant jos lo-
vos guli susivėlusį, apskretusį senė. į pa-
galbą ateina juoduke Gloria, ji šaukia:

— Laura, čia ne tavo lova...

Ir be ceremonijų ją iškrapšto. DelfinA
pasišlykštėdama apverčia pagalvę.

Jos kaimynė iš kairės — padžiūvusi,
švari seniuke Margarita. Ji prieina prie jos
lovos galo ir pasilenkusi skaito jos pavar-
dę, rašosi į savo knygutę. Atsisėda ant sa-
vo lovos, skaičiuoja pinigus (vėliau DelfinA
patyrė, kad tai buvo jos vakarinė rutina,
kaip ir senų laiškų skaitymas).

Šviesos gesinamos — poilsio metas. Del-
finA jau lovoje, ji išvargusi nuo naujų išpū-
džių, bet užmigti dar nevyksta. Naktinių
lempučių prieblandoje ji mato besirengian-
čią Margaritą: kiekvieną rūbą ji tvarkingai
sulanksto ir kartu su šliurėmis pakiša po
antlode, paskui pati šalia atsigula. Delfinai
atrodo keistas ir juokingas jos elgesys.

Po kurio laiko kitame kambario gale
pasigirsta klyksmas. Kažkokia moteris
triukšmavo ir blaškėsi. Atėjo budinti gailės-
tingoji sesuo su padėjėja. Jos pririšo ją prie
lovos ir davė raminančią adatą. Vėl viskas
nurimo — DelfinA užmigo.

Šešta valanda ryto — užsidega šviesos,
skardus slaugės balsas, kaip kalėjimo pri-
žiūrėtojos, perskrodžia tylą.

— Labą rytą, damos, metas keltis.

Vienos greičiau, kitos tingiau ritasi iš
lovų. Prausimasis, lovų taisymas. Pagaliau
visos būriu, lydimos poros palydovų, žings-
niuoja į valgyklą, kuri visai kitame pastate.
Kiek daug čia tų vargšų — ir vyrų, ir mo-
terų, atėjusių ir iš kitų pastatų..

Po pusryčių darbų skirstymas. Delfinai
paskiria sutvarkyti dienos užsiėmimų kam-
barį. Kad ir nenorom Delfiną šluoja grindis,
valo pelenines, šluosto dulkes.

Po to gimnastikos pratimai. Kaip sunku,
DelfinA nebeturi laisvės — kaip vaikas turi
klausyti vyresniųjų įsakymo.

Laisvalaikis. Visos susirenka dienos
kambaryje — žiūri televizijos, rūko, kai ku-
rios skaito, kitos šnekasi. Delfinos niekas

nedomina. Ji grįžta į miegamąjį, susimąs-
čiusi atsisėda ant savo lovos — nori pabūti
viena. Ne, ji nėra viena — kita moteris, da-
rydama ratus, žingsniuoja po kambarį. Jos
monotoniškas velkamų šliurių šlepsėjimas
veikia Delfiną erzinausiai, kaip neužsukto
krano lašėjimas. Esu nubausta, turiu atpirkti
savo kaltę. Su ta mintimi jai lyg ir pa-
lengvėja. Mintimis nuklysta į namus. Kaip
jiems ten einasi? Kaip jie ten tvarkosi be
jos. Jos mintis pertraukia vyriškas balsas:

— DelfinA, tu būsi mano globoje. Aš ta-
vo patarėjas (social worker) Fredis. Kada
tik turėsi noro kalbėtis, kreipkis į mane.

DelfinA nustebusi žiūri į jį. Toks jaunas.
Ar gali jis jai ką padėti? Ar gali suprasti
jos sielos klystkelius? Jis bando pokštauti,
išgauti jos šypsnį. Delfina, matydama jo
pastangas, iš mandagumo nežymiai šypteli.

— Puiku, Delfina, daugiau tavęs nebe-
varginsiu, o čia tau atpildas už šypseną, —
jis paduoda kortelę. — Tai vaikščiojimo pa-
sas, su juo turi teisę laisvai, be palydovo,
išeiti į rajoną, kafeteriją ar koplyčią.

Delfiną dėkingai žvilgterį, pajunta jame
draugą — ledai pralaužti.

Bėgo dienos. Delfina pradėjo apsiprasti
su ligoninės tvarka. Ji mielai naudojosi gau-
tąja privilegija — pasivaikščiojimu tyrame
ore. Pasitaisė apetitas, veidas atgavo nor-
malią spalvą. Fiziškai ji atsigavo, bet ne
dvasiškai. Ji vis dar bijojo grįžimo namo,
ieškojo vienumos.

Vieną popietę Delfina, besiknisdama
po rankinuką, užtiko iš slaugės Marthos
gautą ir užmirštą knygutę. Atsivertė ir pra-
dėjo skaityti: "Nors tavo nuodėmės būtų
kaip škarlatas, bus išbaltintos kaip sniegas,
ir nors jos būtų raudonos kaip purpuras,
pasidarys baltos kaip vilna" (Iz 1,18). Vertė
kitą puslapį: "Žmogau mažo tikėjimo, kam
abejoji? Ar netiesia tau Išganytojas rankos?
Imk ją ir eik nusiplauti atgailos vandeniui".
Delfina skaitė ir skaitė, ašaros ritosi skruos-
tais, ašaros susikaupusios per savaites ir
mėnesius... Kiekvienas puslapis kalbėjo į
ją... Ji tartum girdėjo išganytojo balsą...
Delfiną paskendo palaimingoje maldoje...

— Viešpatie, atleisk... — šnabzdėjo jos

lūpos. — Tu gailestingas, neatstumk manęs, nusidėjėlės... Aš trokštu taikos, dvasinės ramybės... Aš apleidau ir užmiršau tavo, priimk mano karštą malda.

Ašaros liejosi upeliais, o nuo širdies rītosi sunkus akmuo. Delfina nė nepajuto, kaip šalia jos atsirado Fredis.

— Verk, Delfina, nesivaržyk — tau bus lengviau... — kalbėjo jis, sėsdamasis šalia jos.

Delfinai užėjo noras kalbėti, pasakoti. Ji tam jaunam žmogui atvėrė visą savo sielą. .. Ji nebegalėjusi nei dirbti, nei kalbėti, nei verkti, nei juoktis, net melstis nebesugebėjusi. .. Buvo priėjusi liepto galą, ji nebegyveno, bet merdėjo... Galvotrukščiai nuriedėjo tamsion bedugnėn... O ką ji iškentėjo po sąmonės atgavimo... Jei yra pragaro kančios, tai ji jas perėjusi... To ji niekam, net Edvardui nedrįsusi pasakoti.

— Delfina, tu sirgai depresijos liga. Atitrūkai nuo gyvenimo; susikoncentravai, užsidarei savyje. Tavo paskutinis žingsnis — tai desperatiškas pagalbos šauksmas, — aiškino jai Fredis. — Tavo išgyvenimai anoje ligoninėje — tai haliucinacijos, vaisių padarinys. Jų visų nebepajėgė pašalinti, dalis liko tavo organizme.

Lyg uždanga atsivėrė Delfinai, dabar ji matė viską naujoje šviesoje. Jie abu dar ilgai kalbėjosi, ji stebėjosi Fredžio išmintimi. Jam žodžių netrūko, jie kaip balzamas gydė jos sielos žaizdas.

Delfina susitaikė su Dievu — priėjo išpažinties. Dabar kas rytą ji lankydavosi koplyčioje ir priimdavo Šv. Komuniją. Delfina pasikeitė, pradėjo bendrauti su kitais ligoniais. Rašydavo laiškus į namus, pilnus ilgesio ir meilės, su viltimi netrukus grįžti namo... Ji išvesdavo senutes ligones į ligoninės rajoną pasivaikščioti. Kiekvienam ji atrasdavo malonų žodį. Net senoji Laura nebeatrodė baisi. Joje ji matė dabar gyvenimo palaužtą moterį, visų užmirštą, penkiolika metų išgyvenusią šioje ligoninėje. Ji dažnai nusivesdavo ją į kafeteriją, nupirkdavo "7 up" arba šokolado. Laura džiaugdavosi kaip vaikas ir ją sutikusi vis klausdavo:

— Kur šiandien eisime?

Nugalėjusi savo išdidumą, Delfina stengėsi padėti kitiems. Jei jai pavykdavo iš kurio nors liūdno veido išgauti šypsena, tai būdavo didžiausias atpildas.

Kovo mėnuoėjo į pabaigą. Pavasariška saulutė maloniai šildė. Dangus toks mėlynas, be jokio debesėlio. Delfina apsižvalgė, lyg naujai praregėjusi. Kaip ji anksčiau to nematė? Pasaulis toks gražus! Kad galėtų, apkabintų ir priklaustų prie širdies... Delfina netelpa savyje... Kokia ji laiminga šiandien! Fredis pranešė, kad už keleto dienų ją išrašys iš ligoninės. Pagaliau Delfina važiuos namo... Ji nieko nebebijo, jaučiasi tvirta ir nepalūžianti... Kokia ji buvo egoistė! Į kokią sunkią padėtį ji buvo pastačiusi savo šeimą! Ji turi atitaisyti padarytą skriaudą, sutelkti visas savo jėgas ir meilę Astai, Linai ir Edvardui... Jie turi pajusti namų šilumą...

Balandžio pirma diena. Delfina atsisveikina su ligonėmis, seselėmis, prieina prie Fredžio.

— Ačiū, tau Fredi... Gal aš tik pirmas toks atvejis tavo jaunoje karjeroje, bet tavo pastangos nenuėjo veltui... Tu man padėjai iš audringų sukurių išplaukti atgal į gyvenimą..

Apačioje jos laukė Edvardas. Ji bėgte pribėgo prie jo.

— Edi... tu buvai teisingas — po kiekvieno gruodžio ateina gegužis. .. Aš jaučiu jį ateinant — mano sieloj tikra šventė... — čiauskėjo ji. — Užsukim dar abu trumpam į koplyčią padėkoti Viešpačiui.

Automobilis įsuko į greitkelį, pavasarėjančios gamtos vaizdai skriejo pro akis, o Delfiną galvojo:

— Kas galėjo tikėtis? Silpnapročių ligoninėje, toje mažoje koplytėlėje aš suradau Dievą... Sustiprėjau tikėjimu... Atradau gyvenimo prasmę...

4

Velykos buvo čia pat. Kiek darbų: reikia apsivalyti, pasiruošti šventėms. Darbas tirpo Delfinos rankose. Su koku ūpu ji ruo-

sėsi: kepė, virė — Asta ir Lina jai gelbėjo. Tik Edvardas vis bandė ją pristabdyti.

— Pasilsėk, Delfina, nepersidirbk. Darbai nepabėgs. Nenorėk kalnų nuversti.

Išaušo gražus Velykų rytas. Visa šeima išsiruošė bažnyčion. Didysis altorius skendo baltų lelijų ir švelniai rausvų gvazdikų žieduose. .. Pagauta šventiškos nuotaikos, Delfina susikaupė maldai. Tokių išpūdingų Velykų ji dar nebuvo pergyvenusi. Ji jautėsi lyg ekstazėje... Dėkingumo ašaros ritosi jos skruostais... Delfina pajuto Edvardo rankos nežymų spustelėjimą, jos žvilgsnis nuslydo dukrelių šviesiomis galvutėmis. Jai buvo taip lengva ir gera... Jie vėl visi buvo kartu... Niekada, niekada ji daugiau jų neapleis...

Bažnyčios skliautais aidėjo ir kilo galin- ga giesmė:

Kėlės Kristus, mirtis krito.

Aleliuja, Aleliuja, Aleliuja.

RAMYBĖ

PEANYS ALŠĖNAS

Šio straipsnio antraštė išreikšta tik vienu žodžiu — "ramybė". Gali kai kam atrodyti, kad tai nereikšmingas žodis, bet iš tikrųjų šis žodis turi labai didelės reikšmės ir žmogaus kūnui, ir jo sielai. Žmogui labai reikalinga ir fizinė, ir dvasinė ramybė.

Jeigu žmogaus širdis rami, tai bus rami ir jo dvasia. Tomas Kempietis savo veikale "Kristaus sekimas" apie ramybę ir ramų žmogų taip rašo: "Pirmiau pats būk ramus, paskui galėsi tos ramybės suteikti ir kitiems". Čia kalbama apie fizinę žmogaus ramybę. Jeigu žmogus bus ramus savo žodžiuose ir veiksmuose, tai jis perduos tą ramybę ir kitiems.

Žmogus, gyvendamas šiame audringame, pilname triukšmo pasaulyje, ypač didmiesčių užesyje, jaučiasi tikrai neramus — jo nervus erzina dvasiniai šių dienų verpetai — netikra politinė padėtis, bolševizmo siautėjimas, trūkumas stiprių ir dvasiškai tvirtų asmenybių kovai su raudonąja pabai-

sa, o fizinė neramybė, ypač miestuose, ardo jo nervus skardžiais automobilių užsio garais, fabrikų sirenų kaukimu ir t.t.

Nuo fizinio triukšmo žmogus, be abejo, dar gali pasitraukti, pasišalinti, jeigu jam gyvenimo aplinkybės leidžia. Iš miesto gali persikelti į kaimą arba ir tame pačiame mieste iš triukšmingos gatvės į ramesnę. Daug sunkiau susirasti žmonėms dvasinę ramybę, gyvenant tarp tų žmonių, su kuriais likimo buvo lemta gyventi. O žmonės su žmonėmis visuomet turi kartu gyventi — nuo žmonių nepabėgsi.

Jau minėtas Tomas Kempietis apie neramius žmones pateikia įdomių išvedžiojimų. "Aistringas žmogus gera piktu paverčia ir piktam lengvai patiki. O ramus ir geras žmogus — viską paverčia geru". "Kas visa da ramus, tas apie kitus blogai negalvoja; neramus ir nepatenkintas žmogus yra draskomas įvairių įtarinėjimų — jis nė pats neturi ramybės, nė kitam jos neduoda". "Jis dažnai sako tai, ko neturėtų sakyti, ir nedaro to, ką turėtų daryti".

Ramybės ypač trokšta tie, kurie buvo priversti išvykti iš tėvynės, nes mato, kiek daug neteisybės yra pasaulyje, kiek pavojų ir vargo teko ir tenka pergyventi.

Ramybė — tai tikrai palaimintas ir saldus žodis. Kai pagalvoji apie ramybę, prisimeni savo gimtąjį sodžią, laimingas vaikystės dienas, prisimeni ramius Lietuvos laukus. Kokia palaiminga ramybė ir tylą gaubdavo mūsų žemele, ypač sekmadienių ir švenčių dienomis, kai nutildavo žvangėjusios šienpiovių dalgės, kai nutildavo grėbėjų lietuvių daina...

Ak, toji palaiminga ramybė! Kiek daug norėtusi už ją pasiūlyti! Kai žiaurus okupantas bus priverstas apšviesti mūsų gimtąjį kraštą, mes galėsime vėl džiaugtis ramybe ir tyla, kurios jau niekas nesudrums.

- Už Lietuvos reikalų gynimą kitataučių spaudoje Altos premijas laimėjo: prel. V. Mincevičius, Italijoje, 500 dol.; V. Bražėnas, Floridoje, 300 dol.; Pr. Alšėnas, Kanadoje, 200 dol. Mecenatas — kun. J. Prunskis.

IŠ KITŲ TAUTŲ POEZIJOS

Išvertė DANGUOLĖ SADŪNAITĖ

*

Tai, ką reikia pasakyti,
vėliau ar anksčiau bus pasakyta.
Bet kam patikėti savo tylėjimus?
Su kuo jais pasidalyti?

Tai, kad vieną akimirką —
dangus tuščias.
O dabar — jame praskrendantis paukštis.

CID CORMAN

*

Norėčiau atidėti:
paslėpti po antklode
nors dalį, šios ilgos
žiemos nakties.

Taip, kad tau sugrįžus
ji prailgintų
mūsų šviesią ir daug per
pavasario naktį.

JINNY WHANG

Buvai šviesa,
man dar tavęs nepažinojus,
meilė —
man dar tavęs nepamilus;

bet, tiktai mano bučkiui
tave netikėtai užklupus —
tapai moteris.

ODYSSEUS ELYTIS

*

Rytas užlieja paplūdimį,
tarytum lava;
bangos guli tylėdamos.
Jos žėri gabaliukais šviesos.
Aš stoviu prie lango ir žiūriu
į garnį — ant vienos kojos.
Jo plunksnos baltuoja
žaliose pakrantės mėtose.
Už mano nugaros rūksta dūmai
iš šio plytų lizdo — iš židinio.
Laikrodis virtuvėje ant lentynos
teisia mane ir manęs pasigaili.
Pamažu paukštis išskečia
savo akinančius sparnus —
ir aš pilnas džiaugsmo.
Laukai jau pabudę;
laukai, su juose pasislėpusiais driežais —
su nauja ugnimi irisuose.

GEORGE HITCHCOCK

Vėjas supa mašiną.
Mes sėdime joje, prie upės,
tylėdami.

Paukščiai visur,
tarp aptrupėjusių ledo salų.
"Tai kanadiškos žąsų",
beveik norėjau pasakyti,
žinodama kaip tau jos patinka.

Už metų, gal už dviejų prisiminsiu,
kaip sėdėjome čia kartu;
(du mieguisti paukščiai)
šitoje stiklinėje dėžė:
automobilyje.

Ne kodėl —
bet tiktai kad čia kartu sėdėjome.

ADRIENNE RICH

NAUJOS APAŠTALAVIMO PROGOS

V. BAGDANAVIČIUS, MIC

Vyskupų sinodo studija apie evangelizaciją, paruošta Romoje 1973 m., pasižymi tiesiog nelauktu platumu ir modernių problemų supratimu. Tai liudija jau viena aplinkybė, kad ji prasideda ne apaštalavimo sunkenybių tyrinėjimu, bet naujų apaštalavimo galimybių suminėjimu. Jasmes čia norime ir pakomentuoti. Šios studijos autoriai yra įsitikinę, kad mūsų laikais vertybių skalė žmonijoje žymiai keičiasi ir dėl to tai reikia turėti prieš akis, norint sudaryti veiklią ir naudingą apaštalavimo programą. Į kai kuriuos žmonijos nuotaių pasikeitimus šis dokumentas žiūri kaip į galinčius naudingai pasitarnauti apaštalavimui. Mes norime čia juos iš eilės apžvelgti, pridėdami kai kuriuos paaiškinimus ir papildymus.

1

Pirmoje vietoje dokumentas atkreipia mūsų dėmesį į tai, kad šiandieninė žmonija ieško naujo gyvenimo stiliaus. Ji siekia atsikratyti bet kokios vergijos ir nori, kad žmogus būtų imamas visas. — To nėra ko bijoti apaštalautojui. Atvirkščiai, jam reikia grįžti prie ne kartą mūsų užmiršto krikščioniškosios išganymo sąrangos bruožo, būtent, kad ji yra naujenybė. Evangelija ir žodiškai reiškia naują žinią. Naujumo idėja Jėzaus palyginimuose iškyla labai daug kartų. Dėl to į ją tenka žiūrėti kaip į nuolatinį krikščionijos bruožą.

Šalia to, į žmonijos socialinį išsilaisvinimo norą iš visų vergijų taip pat reikia žiūrėti kaip į krikščionišką dalyką. Juk pats atpirkimas yra ne kas kita, kaip išlaisvinimas, bet išlaisvinimas ne vien išorinis, o ir vidinis. Juk žinome, kaip sunku mums kartais išsilaisvinti iš savo paties pykčio ar keršto noro, ar juodo apsimylimo. Tų dviejų išsilaisvinimo norų nereikia per daug toli vieną nuo kito atskirti. Mūsų dvasiniai autoriai daug yra prirašę ir prikalbėję apie dvasios laisvę, o šalia savęs nematę čia pat klestinčios vergijos, išnaudojimo ar

kitokios nelaisvės. Naujas apaštalavimas turi apimti visą žmogų. Ir tai žodiškai pastebi vyskupų dokumentas. Žmogaus vadavimas iš komunistinės priespaudos gali ir turi eiti kartu su vadovavimu vidiniam žmogaus išlaisvinimui. Komunistinio žmogaus išlaisvinimas iš tikrųjų yra ir neįmanomas kitaip, kaip naujo plano pateikimu vidiniam žmogaus išsilaisvinimui.

Gal būt, kad reikia keisti senus religinius terminus, kaip *atpirkimas*, *išganymas*, *išganytojas* į geriau suprantamus žodžius: *išlaisvinimas*, *išlaisvintojas*.

2

Žmonėse šiuo metu pradeda kilti klausimas: Kas aš esu? Kokia yra mano gyvenimo prasmė? Tai irgi, pasak vyskupų dokumento, yra geras įvadas apaštalavimui. Kai ši klausimą kas iškelia, nereikia jo apipilti šaltu vandeniu ir nutildyti, pasakant, kad čia nėra joks klausimas ir kad katekizme tai seniai išaiškinta. Mūsų laikais kylančios visokios "identiteto krizės" yra ženklas, kad ši sritis atvira apaštalavimui dialogo būdu. Žmogui, kuriam kyla panašus klausimas, reikia pokalbininko, kuris padėtų jam save atrasti. Jam reikia ne pamokslų, bet dialogo. II Vatikano susirinkimas labai rimtą dėmesį atkreipė į dialogo reikšmę religiniam auklėjimui. Dialogo reikšmę Bažnyčioje labai išryškino vienoje savo enciklikoje pop. Paulius VI, skatindamas jį vystyti įvairiuose žmonių gyvenimo lygiuose ir įvairiose srityse. Dėl to ir mums reikia rūpestingai mokytis būti pokalbininkais. Būti geru pokalbininku yra sudėtingesnis uždavinys, negu būti geru pamokslininku. Pokalbininkui reikia būti dideliu atradėju: atrasti susirūpinusio ir nusivylusio žmogaus galvosenoje tuos tiesos ir išganymo grūdus, kurie puoselėjami išgelbėtų susirūpinusių žmogų.

Tiesą sakant, Bažnyčia ir seniau naudojo dialoginį metodą apaštalavimui. Tai liu-

dija mūsų senojo katekizmo klausimai ir atsakymai. Tik jie buvo per daug suformalęję ir neatitiko realiems klausimams, kurie kyla žmogui dabar. Šį metodą reikia apvalyti nuo formalizmo, papildant jį realiais klausimais, kylančiais dabartiniam žmogui.

3

Mes esame išaukę tuo metu, kai rodoma didelė pagarba progresui arba pažangai. Šios idėjos yra jau poros šimtmečių senumo ir šiandien pradeda susilaukti kritiško vertinimo. Šiandieninis žmogus pradeda kreipti dėmesį į kitą medalio pusę: į pavojus, kurie kyla iš progreso, ypač technikos srityje. Pradedama atkreipti dėmesį į tai, kad technika ne tik mūsų gyvenimą tobulina, bet ir jį teršia. JA Valstybėse šiuo požiūriu būdingas reiškinys yra susirūpinimas gyvenamosios aplinkos užteršimu. Kyla sąjūdis, kuris vadinasi "environment" arba aplinka. Šis sąjūdis pradeda baugėtis žmogaus technikos ir ieškoti būdų apsaugoti nuo jos daromos taršos. Organizuojausi jaunimo būriai rinkti įvairioms atmatoms gatvėse bei parkuose ir tuo būdu prisidėti prie jų švarinimo. Universitetiniuose sluoksniuose kyla mokslinis susirūpinimas oro ir jūrų švarumu.

Kaip šie sąjūdžiai yra naudingi apaštalavimui? Visų pirma, jie teikia puikią progą atkreipti žmogaus dėmesį į jo dorinį švarumą, dvasinio apsivalymo reikalą ir į jo veiklą apskritai, žiūrint, kad ji neterštų gyvenimo dorine prasme. Tai puiki krikščioniui proga svarstyti savo veikimo tikslus ir padarinius visuomenėje.

Kritiška pažiūra į progresą neša dar didesnių patogumų apaštalavimui. Ji sudaro mums gerą progą patikslinti sampratą. Yra įsigalėjusi pažiūra, ypač mokytesniuose sluoksniuose, kad žmogus senovėje buvo nepilnas žmogus ir tik ilgainiui toks pasidarė. Tai yra tiesiogiai priešinga tikėjimo mokslui, ir mes nepakankamai stengiamės šio tvirtinimo atremti. Krikščioniškasis tikėjimas moko, kad žmogus ne tik yra kilęs iš

Dievo, bet net panašus į Dievą. Pastebėjusiems progreso pavojus yra gera proga pasakyti, kad progresas gali gadinti ne tik aplinką, bet ir patį žmogų; tai iš tikrųjų ir daro evoliucijos teorija, norėdama viską išaiškinti. Ar žmogus moka skristi į mėnulį, ar temoka tik ietį mesti, jis yra tikras žmogus, Dievo paveikslas, skirtas dieviškų uždavinių.

Kylantis kritiškas nusiteikimas progresui taip pat teikia progą nurodyti ir įvairiopą tautinės ar rasinės neapykantos neteisingumą ir nežmoniškumą. Nemanykime, kad mes nieko negalime išmokti iš technikai nepažangaus žmogaus. Pvz. religijų istorijos studijos atidengia, kad Afrikos žmogus turi žymiai kitokią savęs supratimą laiko atžvilgiu, negu baltasis. Baltasis žmogus labai yra įsižiūrėjęs į laiko tąsą, kaip vieną ištisinę liniją, besitęsiančią į begalybę, ir save supranta toje tąsoje tik kaip vieną grandį, kuri yra tuo mažiau vertinga, kuo labiau yra nutolusi nuo įsivaizduotos ateities. Afrikos žmogus tokios laiko sąvokos iš viso neturi; jam laikas ribojasi tuo laiko tarpu, kuriame telpa jo proseneliai, seneliai ir vaikaičiai bei provaikiai. Bet dėl to jis turi labiau reikšmingą ir labiau centrinę savivoką. Jis sau pačiam labiau yra būtis, turinti ryšį su ją kuriančia Dievo Būtimi. Šio juodosios rasės žmogaus savipratos bruožo nereikia praleisti iš akių ir juo naudotis tiek savęs papildymui, tiek apaštalavimo darbe.

4

Toliau vyskupų sinodo studija atkreipia dėmesį į tai, kad šių laikų žmogus yra nepalankiai nusiteikęs nekintamoms tradicijoms. Jis nemėgsta vergiškai paklusti vadovaujančioms nuotaikoms ir iš dalies uždėtomis struktūroms, jei nėra jam priimtinos iš vidaus. Dėl to, apaštalaujant šių laikų žmonėms, reikia atsargumo skatinant laikytis kai kurių religinių papročių, kurie, kad ir yra labai garbingos praeities, bet ne labai priimtini moderniam žmogui. Nereikia esmiškai jungti krikščioniškojo tikėjimo su

kai kuriais krikščioniškais papročiais. Sakym, jei kam nepatinka būti altoriaus puošimo draugijos nariu, iš to nereikia daryti išvados, kad žmogus išsijungia iš Bažnyčios.

Gal būt, kad ateityje šioje srityje bus didelių pasikeitimų. Kai kam atrodo, kad šiandieninė parapijos struktūra neatitinka dabartiniam Bažnyčios uždaviniams. "America" (1977 m. kovo 22 d.) buvo įsidėjusi straipsnį apie tai, kad teritorinė parapija neatitinka šiandieniniams Bažnyčios reikalams ir kad ji Bažnyčioje yra tik pasakutinė feodalizmo liekana, kurios dienos suskaitytos. Tai sakydamas, autorius mini lietuvių ir kitų mažumų parapijas, sudarytas ne teritoriniu, bet asmeniniu principu. Pasak jo, tai daugiau žadanti atrama bažnytiniam organizavimui, negu teritorija. Prisiminus, kad II Vatikano susirinkimas neturi nei žodžio apie parapijas, o turi užuominą apie altoriaus bendruomenę, kur būrys žmonių, artimų vienas kitam, su savo kunigu telkiasi apie altorių, galima manyti, kad parapijos formos keitimosi yra lauktina. "America" autorius, Brooklyno klebonas, vaizduojasi, kad būsima parapija bus panaši į "medical center" savo organizacija, kur apylinkės įvairios tikinčiųjų grupės rinksis sau atitinkamu būdu religiniam išgyvenimui. Kai tai skaitome, tai Jėzuitų Jau-nimo Centras Čikagoje, ar Pranciškonų Židiny Brooklyne, ar Nek. Prasidėjimo Sesi-lių centras Putname yra toks būsimos para-pijos prototipas.

5

Prieiname prie dar vieno Vyskupų sino-do dokumente iškelto moderniosios visuomenės bruožo, padedančio evangelizacijai. Jis yra kylanti žmonijoje solidarumo sąmonė. Asmeninio solidarumo vedami, žmonės telkiasi religinio pasipildymo ieškodami. Tai pastebi ir minėto "America" straipsnio autorius. Solidarumo idėja savaime yra beveik religinė vertybė. Jos ugdymu ir vienuoliniame gyvenime tenka labiau rūpintis, negu šaltu legalizmu ar abejingumu vienas

kitam. Solidarumas reiškia laisvą ir spon-tanišką asmens nusiteikimą pagelbėti ki-tam ir sugebėjimą priimti kito žmogaus pa-galbą. Visuomenėje gyvėja susidomėjimas solidarizmu. Jis reiškia ir sugebėjimą pri-imti kito žmogaus vadovavimą. Ši vertybė turi ir politinių pasekmių. Mes kitaip nesu-gebėsime nugalėti ar pakeisti totalizmo po-litikoje, kol laisvai neįsitikinsime, kad turi-me bendrų pareigų ir iš bendravimo ky-lančių privilegijų. Solidarumas tuo skiriasi nuo komunizmo, kad jis yra žmogaus iš-pareigojimas kitiems, kylantis iš *paties as-mens savipratos*. Jis priklauso paties žmo-gaus dvasinei struktūrai, kurią jis turi išto-bulinti. Solidarumo idėja šiandien katalikų sociologų yra atstovaujama kaip vienas iš krikščioniškų visuomeninių mokslų. Klausimų, susijusių su tuo, kiek žmogus yra sau žmogus ir kiek jis turi pareigų visuomenei, negalės išvengti šiandien joks apaštalauto-jas. Šia proga apaštalautojas galės pa-klausti save ir skatinti kitus tai daryti: Ar aš prašiau kada nors kito žmogaus atleidi-mo už savo kaltę, ar kitam žmogui suge-bėjau iš tikrųjų atleisti?

Toliau vyskupų sinodo dokumentas ska-tina pasinaudoti apaštalavimui stiprėjančia šiais laikais asmeninės atsakomybės sąmo-ne. Ši sąmonė kyla įvairiuose lygiuose, ypač politiniame, kaip pasipriešinimas prieš įvairius totalizmus. Jos ne tik nereikia bijotis religiniame auklėjime, bet tiesiog ant jos statyti religinį gyvenimą. Nėra reli-giniam išipareigojimui tvirtesnės natūralios atramos, kaip ši. Juk bus išganyta ne para-pija, ne vienuolija, bet ši seselė, ar šis pa-rapijietis, ar šis tikintysis. Kai reikėjo Jėzų pristatyti žmonijos istorijai, tai visų pirma atliko ne išrinktoji tauta su savo institucijo-mis, bet vienas žmogus, vardu Jonas.

Šalia to, į įvairius revoliucinius reiški-nius nebūtinai reikia žiūrėti kaip į svetimus krikščionybei. Kartais kai kurie asmenys savo atsakomybe išeina prieš visuomeninį, ūkinį ar politinį neteisingumą. Vienuolių ir kunigų tarpe panašių reiškinių mūsų lai-kais įvairiuose kraštuose pasidarė apstu. Galima dažnai šiems reiškiniams prikišti

Kazio Norvilo nuotrauka

KAZYS NORVILAS

Kazys Norvilas pradėjo fotografuoti 1965 m. Daugiausia jis tada fotografavo Balzeko muziejui ir įvairioms lietuvių organizacijoms. Nuo 1968 iki 1972 m. buvo amerikiečių kariuomenėje aviacijos fotografu ir laboratorijos techniku. Grįžęs iš kariuomenės, lankė Illinois universitetą. Tada daugiau

pradėjo fotografuoti gamtą. 1975 m. buvo suruošęs fotografijos parodą "Playhouse" patalpose, Čikagoje, drauge su Pranu Skvirbliu ir Robertu Ramanausku. Yra dalyvavęs Lietuvių Foto archyvo parodose ir laimėjęs dvi premijas. Dabar dirba komercinėje studijoje Čikagoje:

Šiame numeryje yra jo eksperimentinės nuotraukos iš Tabor Farm, Mich., darytos 1977 m. rudenį.

protingumo trūkumą, bet nebūtinai juos laikyti antikrikščioniškais reiškiniais. Krikščionis gali, o kartais net yra įpareigotas pasipriešinti neteisingumui.

7

Priešpaskutinėje vietoje Vyskupų sinodo dokumentas kalba apie mūsų religingumo formas. Jis drąsiai sako, kad kai kurios pamaldumo formos yra nustojusios savo pras-

mės ir dėl to reikia nesivaržyti jų palikti ar jas taisyti ir papildyti. Jeigu tikėjimas yra asmeninė veikla tiek žmogaus viduje, tiek išorėje, tai reikia, kad tarp šių sričių būtų gyvas sąryšis. Dėsnis, kurio čia reiktų laikytis, būtų tas, kad *mūsų* religinis gyvenimas iš tikro būtų reiškiamas išorinėmis religinėmis formomis ir apeigomis. Klaidingas būtų priešingas galvojimas: mūsų religinį gyvenimą per jėgą derinti su senomis religinėmis formomis.

Kazio Norvilo nuotrauka

Šių principų laikantis, reiktų išvengti abiejų kraštutinumų: nemanyti, kad kiekviena religinė forma, kuri yra sena, yra atmestina, ir nesuabsoliutinti naujai atsiradusių religinių formų, tuojau jas kanonizuojant. Čia yra vietos nemažai laisvei. Paimkime porą pavyzdžių.

Kūd. Jėzaus Teresė nemėgdavo rožančiaus, užmigdavo per mąstymus. Bet tai nesukliudė jai pasidaryti didele šventaja. Iš kitos pusės, tokia labai mokslinga rašytoja, kaip Marija Pečkauskaitė, rožančiuje rado gerą savo maldai išraišką. Taigi nereikia nei rožančiaus, nei kryžiaus kelių, nei kokios nors novenos laikyti būtina išganymo sąlyga, bet reikia greičiau mokytis žmones įvesti į šių pamaldumų dvasią. Pvz. rožančius gali būti gera atvanga nuo protinio darbo pavargusiam žmogui ir kartu jo laikas, skirtas maldai.

Iš kitos pusės, paimkime naujus pamaldumo sąjūdžius, kaip sekmininkų, šokių liturgijoje, naktinę adoraciją ir kitus, ir mokymės juose vertinti tikrą religinę išraišką. (Pvz. viduramžių žmogus mokėjo pasi-vaikščiavimo išgyventi tikrą religinę vertybę, o mes dabar net ir skatinami nesugebame rasti religinio išgyvenimo procesijose). Religinių praktikų vertinime reikia vengti perdėjimų. Jei kas norėtų žmogų matyti visada vien pakilusios dvasios, tas greičiau jį nuvarytų į psichiatrinę ligoninę, negu pasitarnautų religijai. Neturime praleisti iš akių, kad žmogus yra ne vien dvasinė būtybė: jam reikia fizinės ritmikos tarpe įtampos ir atoslūgio. Tarpe labai pageidautinų mūsų laikais dvasinių apraiškų, reiktų rūpintis laisvalaikio, rekreacijos kultyvavimu: atlaisvinti savo dvasią jos nepažeminant. Viduramžiais Bažnyčia buvo pagrindinė dramos puoselėtoja Vakarų krikščionijoje. Visos šventės baigdavosi misterijų vaidinimu ant katedros laiptų. Tik su naujaisiais amžiais tai perėjo į nebažnytines sferas.

8

Pabaigoje dar į vieną dalyką Vyskupų sinodo dokumentas kreipia mūsų dėmesį:

kad pasaulyje yra įvairių ideologijų ir religijų, kurios rūpinasi taika ir tiesa. Tik tuo pasakymu pasitenkinęs, dokumentas mus moko iš principo nesmerkti kitų taikos ir tiesos ieškotojų, bet neskatina mūsų su jomis sutapti. Dokumentas nori tik pasakyti, kad mes santykiuose su kitomis pozityvomis ideologijomis nesivaduojuome visų pirma kovos sąlyčiu. Apsiribojimas tik kovos sąlyčiu kuria neperžengiamas ribas, dalijančias žmoniją. Tačiau kovos ne kartą reikia. Ir krikščionybė, ir Senojo Testamento religija ne kartą yra išėjusios į kovą prieš blogio dvasią ir blogus darbus. Bet ne čia yra krikščionijos pati pilnoji aptartis. Ji yra greičiau pašventėja visų tų dalykų, kurie pasaulyje geri ir teisingi. Dėl to mes turime dvejopą uždavinį: neduoti krikščionybės susiaurinti jokiai ideologijai ar religijai, nors ir gerai kokioje nors vienoje srityje, bet taip pat neišeiti į kovą su tomis jėgomis, kurios gali būti naudingos krikščionybės sąjungininkės.

Kaip matome. Vyskupų sinodo dokumento supratimu, apaštalavimo uždavinys nėra siauras. Jis nėra tik mokymas atmintinai katekizmo atsakymų, ar keleto pagrindinių tikėjimo tiesų. Apaštalavimo uždavinys yra padėti žmogui įeiti į krikščionybę, padėti jam susidaryti krikščioniškais principais paremtą pasaulėžiūrą. Svarbiausias dalykas šiame sudėtingame uždavinyje yra teisingas Dievo ir žmogaus supratimas.

Šioje apžvalgoje yra išleista vieta, kuri kalba apie religijos nesuplakimą su politine struktūra, nes apie tai reiktų plačiau kalbėti. Čia iškyla tokie klausimai, kaip konfesinių mokyklų finansavimas JA Valskybėse, krikščionio atsakomybė politiniame gyvenime ir tikinčiųjų laisvinimas iš politinės priespaudos. Tų klausimų svarstymas mus nuvestų per toli į šalį. Vyskupų sinodo pareiškimas čia gal naudingas tik tiek, kad mes religinio auklėjimo nepavestume jokioms politinėms institucijoms ir į jį žiūrėtume visų pirma kaip į asmeninį uždavinį.

SENATVĖ

J. VENCKUS. S.J.

Seneka sakė: *Senectus est morbus incurabilis* — Senatvė yra neišgydoma liga. Senajame Testamente Dievas galėjo duoti žydui tris didžiausias malones: gerą žmoną, daug puikių vaikų ir ilgą, kitų gerbiama senatvę. Pradžios knygoje minima daug žmonių, kurie sulaukė 500-300 metų. Gal Dievas norėjo, kad žmonija greičiau daugėtų. Lietuvos dainose sūnus, eidamas savo tėvynės ginti, gražiai prisimena savo "seną močiutę, kuri verkia, išleisdama sūnelį, ir senas tėvelis pasilieka namie be artojėlio". "Močiute sengalvėle, gana nuvargai, kol mane išauginai, per dienele ant rankelių, per naktele prie lopšelio, gana nuvargai, kol mane išauginai".

KADA SENAS ŽMOGUS YRA TIKRAI SENAS?

Seniau Lietuvoje žmogus, sulaukęs 60 metų, buvo vadinamas senu. Dabar pavadinęs tokį žmogų senu, užgautumei jį... Vokietija pirmoji įvedė apdraudą ir apsaugą senatvei. Bismarkas nustatė senatvei 65 metus. Nuo to laiko visos valstybės, kurios turėjo tokių apdraudų, tą amžių nustatė išeiti į pensiją, palikti darbą, nes esi per senas dirbti. Paskutiniaisiais laikais žmonės pradėjo priešintis tokiam priverstiniam išvarymui iš darbo, kur dirbo gal per 30-35 metus su pasisekimu ir pasitenkinimu. Svarbiausia, tokie žmonės turi patyrimo darbe, profesijoje. Kiti prikiša: o ką darysime su jaunais, kurie išeina iš universitetų; jie turi naujų teorijų, naujų išradimų. Nuo jų pareina pažanga, pritaikinant naujus mokslus. Jie turi teisę dirbti. Paprastai fabrikai, laboratorijos, prekyba nori turėti jaunų jėgų. Didelių kompanijų prezidentai, viceprezidentai, bankų direktoriai ir visi jų pavaduotojai nori pasilikti ilgai pareigose. Kunigai laikomi ne per senais iki 70 metų ir gali pasilikti parapijose tuo labiau, kad yra kunigų stoka. Vyskupai nelaikomi per senais iki 75 metų ir gali pasilikti pareigose, jeigu

kokia liga nekankina. Kardinolai gali dalyvauti popiežiaus rinkime iki 80 metų. Paulius VI ir 80 metų sulaukęs gali pasilikti pareigose, iki pats Dievas jį nuo pareigų atleis.

ŽYMIŲ IR GARSIŲ ŽMONIŲ SENATVĖ

Šito straipsnio autorius turi įprotį telkti žymių žmonių amžiaus duomenis ir turi didoką rinkinį, bet čia tegalime paduoti tik vieną kitą. Paimkime Artūrą Toscaninį (1867–1957), violončelistą iš profesijos ir pasaulinio masto dirigentą. Labai asketiškos ir dvasiškos išvaizdos. Žurnalistai dažnai jį vadino būdvardžiu *etherial*, lietuviškai sakytume lakus, lengvas, dvasiškas.

Kitas ilgo gyvenimo pavyzdys yra Artūras Rubinsteinas, gimęs 1886 m., dar gyvas ir turi 91 metus amžiaus. Tai pasaulinio masto pianistas. Yra žydas, o žydai žinomi, kad moka gyventi. Muzika kilnina dvasią, švelnina jausmus, gilina socialinį gyvenimą; jie pavergia savo muzika žmonių širdis. Paklaustas, kokios jis filosofijos laikėsi, atsakė: "Imti gyvenimą ir žmones tokius, kokie jie yra, susiderinti, kaip pianino stygos, kad nebūtų disonansų".

Paimkime iš kitos meno srities ilgamečius: Paulius Picasso (1881–1972) sulaukė 91 metų amžiaus, buvo ispanas, bet visą laiką gyveno Prancūzijoje. Picasso yra vienas reikšmingiausių moderniojo meno tapytojų. Nepaprastos energijos žmogus, nepaprasto gaivalingumo asmenybė. Atrodo, kad noras dirbti, kurti ką nors naują padebda prailginti gyvenimą. Dirbo iki galo su visu savo šviesiu protu, neišėjo į pensiją...

Paimkime gamtos mokslininkus; ir jie gali ilgai gyventi su gražia gamta. Izaakas Newtonas (1642–1727), garsus matematikas, fizikas ir astronomas, išgyveno 85 metus. Jis yra pavyzdys, kaip kartais liguistas žmogus gali ilgai gyventi. Gali sirgti visą gyvenimą ir mirti nuo visiškai kitos, naujos ligos. Dažniausiai liguisti žmonės išsidirba

ilgainiui tvirtą valią, sau pritaikytą dietą, griežtesnę dienotvarkę, kaip toks Volteras: eidavo gulti 10 val. vakare ir keldavo 5 val. ryto. Volteras buvo sudžiūvėlis ir menkos sveikatos. Sulaukė 84 metų amžiaus. Jis turėjo ūkį, mėgo gyvulininkystę, ten atsigaudavo. Turėjo ten gyventi, nes karalius Liudvikas XIV neleido Paryžiuje būti dėl jo sarkazmų.

Jurgis Bernardas Shaw (1856–1950) išgyveno 94 metus su visomis savo fizinėmis ir dvasinėmis jėgomis iki pat galo. Buvo griežtas vegetaras. Moksliskai tai įdomus atsitikimas, nes apie vegetarų dietą yra įvairių nuomonių. Mūsų Vydūnas sulaukė 85 metų, buvo irgi didelis ir griežtas vegetaras. Nelabai aišku, kada jie pradėjo tokį vegetarų gyvenimą, paprastai vėliau; tada gali ir lengviau be mėsinių proteinų apsieiti, o jaunas organizmas reikalauja daug proteinų audiniams išvystyti, todėl neaišku, ar vegetarų dieta tikrai prailgina žmogaus gyvenimą.

Pasakiškos senatvės pasiekė Paulius Cals (1876–1973). Mirė, sulaukęs 97 metų. Jo filosofija buvo mokėti gyvenime džiaugtis visu kuo. Jei neturėsi džiaugsmo, kaulai pradės džiūti. 82 metų būdamas vedė 22 metų mergaitę, savo violončelos klasės mokinę, kuri jį – savo mokytoją ir vyrą – ištikimai slaugė. Žinome ir kitų atsitikimų, kur moteris, žmona, pašventė visą savo gyvenimą, kad jų vyrai iškiltų. Taip buvo su rašytoju Shaw, taip su Pasteuru.

Kalbėjome apie vyrus. Bet statistikos rodo, kad daugiau moterų pasiekia ilgą amžių. .. Iš Civilinio karo (1861–65) nė vieno vyro nebeliko, bet iki paskutinių laikų užsiliko 272 našlės, tų kareivių žmonos. Kadan gi valdžia jas šelpia, tai turi tikrų žinių apie jas. 1974 m. sausio 1 d. tų našlių amžiaus vidurkis buvo 89,1. 26 iš jų turi jau 100 metų, seniausia yra 117 m., kilusi iš Meksikos. Iš Lietuvos spauda pranešė, kad viena lietuvė apie Nemakščius sulaukė 128 metų.

Nesenai mirė Leopoldas Stokowskis (gimęs iš tėvo lenko ir motinos airės), sulaukęs 90 metų... Paklaustas, kokia priežastis tokio gražaus amžiaus buvo, atsakė: "Aš

myliu muziką, myliu darbą". Ir dar nematė mirti, buvo priėmęs naujų pakvietimų.

Kai kurie pasižymėjo ypatingu gaivalinumu: Edvardas Bull, General Motors viceprezidentas, sulaukė 89 metus amžiaus, nors turėjo 4 širdies atakas ir 2 katarakta operacijas. Buvo garsus administratorius ir nepaprastai stiprios valios žmogus. Kai kurios valstybės galvos pasižymėję ar pasižymėjo ilgu gyvenimu: Jugoslavijos Titas (85), Ispanijos Frankas (83) ir JAV Trumanas (89). Titas yra ir Frankas buvo dideli ir pragarsę medžiotojai, Trumanas pasižymėjo savo ilgais ir greitais pasivaikščiojimais.

Negrų tarpe yra daug ilgamečių: Charlie Smith sulaukė daugiau kaip 130 metų. Pietų Amerikoje aprašė vieną indėną, kuris sulaukė 140 metų. Žurnalistas dar pridėjo, kad, nežiūrėdamas savo gilios senatvės "chased the women". Nebūtinai su senatve susilpnėja protas ir sumenkėja atmintis, tik gal ilgiau turi palaukti, kol atsimena. Taip pat ir lytinis potraukis vyre ir moteryje pasilieka gyvas iki žilos senatvės. Ir senų vedybos yra žinomos. Per visą pasaulinę spaudą nuskambėjo Roberto Kocho ir Lenos Klein vardai. Savo vestuvių dieną jaunas 100 metų amžiaus, o nuotaka – 77. Be abejo, dažniausiai veda, nes bijo vienetvės, bet ir tikra lytinė meilė juos riša. Vieniša senatvė yra sunki, ypač vyrams.

KODĖL IR KAIP SENSTAMA?

Priežodis sako: kaip pasiklosi, taip išmiegosi. Žmogiškoji egzistencija yra kaip koks alpinizmas: lipi, kopi į viršų, įlipi į viršūnę, koks malonus nugalėjimo jausmas, paskui jau reikia leistis žemyn. Priežodis sako: pakilai su ereliais, bet nusileidi su varnomis.

Yra visokių senėjimo teorijų. Vieni aiškina organizmo intoksikacija vedančia prie degeneracijos; yra visokios intoksikacijos – alkoholio, rūkymo, bakterijų ir pan. Kiti aiškina nervinių celių mažėjimu; nervų celės nesidaugina, nes nesidalija.

Labiausiai mes pastebime sename žmoguje raukšles. Kodėl tos raukšlės pasidaro? Priežastis ta, kad audinių celės nustoja van-

dens. Žmogaus organizme yra daug vandens. Jo reikia, kad išplautų toksines medžiagas. Vienas vanduo yra organizme laisvas, jis plaukioja tarp audinių ir užpildo tuštumus. Kitas vanduo yra celių viduje, sujungtas su protoplazma. Tokios celės susitraukia, ir šitas procesas vadinasi dehidracija. Iš to kyla raukšlės, kurios duoda veidui kartais gražią ir garbingą išvaizdą. Kartais veidas susiraukšlėjo nuo rūkymo, ir apie akis pasidaro vadinamieji "crow's feet", kaip anglai sako — varnos kojų pėdsakai. Nuo rūkymo dūmų veido oda džiūsta. Kitas senatvės reiškinys yra žili plaukai, gražiau pasakius — sidabriniai plaukai. Mat, prigimtiniai plaukų dažai išnyksta ir prisipildo oro.

Svarbiausios senatvės priežastys glūdi celės branduolyje, moksliskai vadinamojoje Deoxy nukleinoje rūkštyje, trumpai rašant — DNA. Junginio molekulė yra didelė, ją galima matyti elektroniniu mikroskopu, kuris padidina šimtą tūkstančių kartų. Čia yra sudėti visi chromosomai ir pagimimo genai, kurie yra gauti lygiomis dalimis iš tėvo ir motinos. Vieni genai dėl mums nesuprantamų priežasčių dominuoja (tėvo ar motinos), o kiti nusileidžia ir vadinasi recesyviniais, bet jie yra, gal pasireikš vaikaičiuose. DNA yra tikras kompiuteris, tai žmogaus gyvenimo knyga. Ten yra ir ilgo gyvenimo genas, kuris visados dominuoja. Jeigu tėvas ar motina ilgai gyveno, gali tikėtis, kad ir pats ilgai gyvensi, tik reikia viltis, kad vėžys ar širdies smūgis ilgo gyvenimo siūlo nenukirps, ar kokia automobilio nelaimė, o gal kartais alkoholizmas ar rūkymas to siūlo nesutrumpins.

SENATVĖS DVASIA

Į senatvę yra dvi pažiūros: tavo paties, jeigu esi senas, ir kitų žmonių, kurie žiūri į tavo senatvę. Jie pasakys: kokia čia bėda, esi pavalgęs, turi lovą ir stogą ant viršaus. Bet pačiam žmogui yra daug kitų problemų: kas verda, ar vienas gyvena kambaryje, ar su kitais, kurie yra keisti, nemalonūs. Ir ta pati lova yra problema: ar ją naudoji sveikam nakties miegui, ar joje dažnai nak-

tį ir dieną turi gulėti, ir kas tave prižiūrės, jei toje lovoje guli sirgdamas.

Ilgas gyvenimas nėra iš savęs būtinas tikslas: kiti ir per palyginti trumpą gyvenimą atliko didelius darbus ir Dievui, ir žmonijai, ir patys sau. Toks Mocartas labai jaunas mirė, o pažiūrėkime, ką padarė. Žmogaus senatvė yra jo paties galvoje ir širdyje: protingas žmogus, kuris gerai savo senatvę sutvarkė ir meilios širdies žmogus gali būti ir namiškiams, ir kitiems palaima, džiaugsmas ir malonė.

Senas žmogus, turėdamas daug laiko, daugiau ir galvoja. Dažnai pagalvoja apie savo laimingą praeitį, nes ilgo gyvenimo metu jam Dievas tikrai davė ir gražių vandenų. Įdomu, kad senas žmogus iš savo praeito gyvenimo daugiau reikalauja, negu tada. Jam visados atrodo, kad jis daugiau galėjo padaryti, negu iš tiesų padarė. Gyvenime padarytos klaidos ir nuodėmės atrodo didesnės, negu tada, kada aistros temdė protą. Dievą tikintieji žmonės dažnai nori atlikti išpažintį iš viso gyvenimo, kad visas klaidas ir nuodėmes atleistų. Senesnieji žmonės daugiausia save kaltina, kad nebuvo pakankamai geri savo artimiesiems ir kitiems, kad neturėjo artimo meilės. Mirdami daugiausia atsiprašo dalyvių, kad nebuvo geri, atlaidūs, kad užgavo ką, nori pasilikti žmonių širdyse kaip malonūs, padorūs ir šviesūs asmenys. Senatvėje dėkingumo jausmas sustiprėja: kiek jo ilgoje kelionėje buvo gerų žmonių, kurie jam padėjo: gera žmona, vaikai, giminės, arba moteriai vyras su vaikais. Senesnieji žmonės nori, kad Dievas jiems būtų gailestingas teisme.

Dažnai senesnieji žmonės pasidaro religingesni. Kierkegaardas, egzistencializmo kūrėjas, paskutinį žmogaus gyvenimo etapą vadina religiniu (pirmasis yra estetiškas, gražios jaunystės, antrasis — etinis, pareigingumo). Tas tretysis yra tikrai paskutinis pasiruošimas amžinybei, dangui. Gyvenimo užbaiga turi būti tikrai šventa.

Seni žmonės tikrai džiaugiasi, jeigu turi arti koplyčią ar bažnyčią, kur gali nueiti kasdien išklausyti šventųjų Mišių, prieiti

Komunijos, dienos metu pasiskaityti ką nors pamaldaus, atkalbėti rožančių. Nebenori žemiškų tuštybių nė per televiziją. Daugelis jaučiasi, kad vaikus aprūpino, išleisdami mokslus, dabar šie turi darbus ir palieka juos ramybėje, nesikišdami į jų reikalus. Savo santaupas palieka, kad šv. Mišios būtų protarpiais atlaikytos, arba kokiems nors religiniams tikslams. Geriau duoti Dievui, Bažnyčiai ir tautai šilta ranka, negu šalta. Senatvė yra geras metas melstis — už vaikus, už save, už misijas, už ligonius, už nusidėjėlių atsivertimą: tegul ir kiti atranda savo Dievą, kurį ir pats brangini. Sakoma, kad kas moka melstis, tas

moka ir gyventi; jeigu melsies, lengviau perneši savo senatvės vargus, skausmus ir operacijas, ir tegul Dievas duoda laimingą mirtį su šventaisiais sakramentais. Gal bus palikęs šį pasaulį geresnį per savo vaikus, ir savo darbus, negu kad jį rada, ateidamas į šį pasaulį. Šitas žemiškas gyvenimas pasikeičia, bet nesibaigia, tęsis amžinybėje, kur senatvės nebebus, bet tęsis amžina jaunystė.

Kol gyveni, gali melstis: Dieve, duok man uždirbti daug pinigų ir duok man tiek ilgai gyventi, kad pats galėčiau tuos pinigus praleisti.

RŪPESTIS DĖL GYVENIMO ŠVIESOS IR ŽEMĖS DRUSKOS

R. GULBINAS

Dvasiniai pašaukimai gana tiksliai parodo, kiek gyvas yra tikėjimas to meto Bendrijos tarpe. Gilesnis tikėjimas paskatina žmogų aukotis ypatingesnei Dievo ir artimo tarnybai, labiau įprasminant neilgą savo gyvenimą. Kas gali būti didingiau ar kilniau šiame pasaulyje, kaip būti Dievo atstovu žmonėms. Dievo antgamtinių malonių tarpininku, Kristaus pradėto darbo tęsėju ir žmonių gelbėtoju? Jei tokiai nepaprastai tarnybai nesivaržo daug kandidatų, tai parodo daugumos menką tikėjimą. Tuomet didesnis skaičius žmonių savo gyvenimą praleidžia savanaudiškai, o ir idėjiškai jie nukreipia savo dėmesį į antraeilės svarbos reikalus.

Kas kaltas dėl tikėjimo sumenkėjimo? Šis klausimas yra visai aiškinamas, tačiau didžiausia kaltė tenka patiems Dievo atstovams: jie nei savo žodžiu, nei gyvenimo pavyzdžiu nesušvito pakankamai, kad uždegtų gyvesnį žmonių tikėjimą ir karštesnę meilę Dievui ir artimui. Jų pareiga yra plėsti Kristaus pradėtą ir jiems toliau pavestą darbą, o jie apleido ir tai, kas jau ankstyvesniųjų pasiaukojimu buvo padaryta. Iš to matosi, koks išblėsęs jų tikėjimas, koks baisus jiems patikėtų pareigų

apleidimas... Kaip dažnai matome, kad Dievo atstovai nėra savo pašaukimo aukštumoje arba būna užsiėmę visokiais kitais reikalais ir mažiausia skiria laiko savo tiesioginėms pareigoms, kurioms turėtų aukotis visiškai.

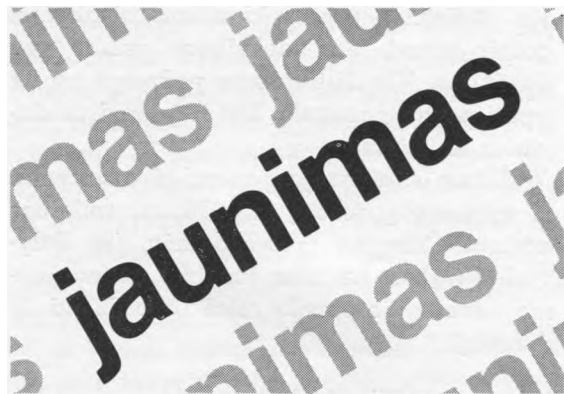
Mane džiugina naujieji Katalikų Bendrijos potvarkiai, pagal kuriuos kiekvienas kunigas gali būti lengvai perkeltas į pasauliečius katalikus, jei jis randamas toms aukštoms pareigoms netinkamas arba pats to nori. Turi būti padaryta dar daug didesnė atranka: geriau jų mažiau, tačiau jie turi būti tikrai verti toms nepaprastoms pareigoms. Supasaulėjęs kunigas yra labiau žalingas, negu naudingas savo kunigiška veikla. Kiekvieno kunigo gyvenimas turėtų būti tikrai šventas ir santūrus, pilnas pasiaukojimo ir uolaus apaštalavimo; jis turi būti tikriausias pavyzdys pilnutinio krikščionio, panašaus į Kristų, vyriausiąjį Kunigą.

Kaip matome, Katalikų Bendrija šiuo metu ta linkme ir persitvarko. Vis labiau pasauliečiai katalikai yra įtraukiami į bendrosios kunigystės veiklą ir didesnę pagalbą kunigams, kad dvasininkai galėtų labiau atsieti sakramentinės kunigystės

darbams. Taigi tikrųjų kunigų galės būti ir mažiau, tačiau jie turės būti geriausioji Bendrijos atranka. Ne kunigas mokslininkas, ne kunigas visuomenininkas ar politikas, bet šventas kunigas pajėgs sukelti gyvesnį tikėjimą žmonėse ir plėsti tikrąją krikščionybę gyvenime. Tokių pašaukimų turime nuolat melsti, nes tik Dievas juos pašaukia ir duoda jų norintiems. Jei ta linkme nieko nedaroma arba labai mažai daroma pačių kunigų, šeimų ir idėjinių organizacijų tarpe, tai Dievas ras mus nevertus tokių pašaukimų turėti. Tas reikalas turi būti visur ir visuomet gyvas – ir maldose, ir kalbose, nes tik tuomet bus gera atranka iš gausaus pasirinkimo.

Negalima sakyti, kad šiuo metu kunigystė yra nuvertinta ir per daug palenkta žmonių tarnybai. Iš tikro ji net sekuliaristų yra dar labai gerbiama ir visų tikinčiųjų labai vertinama. Tik patys kunigai kartais ją kompromituoja, kalbėdami apie vis didesnes moralines lengvatas sau patiems ir nuosmukio apimtiems Bendrijos nariams. Šiuo metu hierarchija gana kantriai išklauso visokių šnekų ir sprendimus lėtai daro, tačiau tie "žemės vaikai" kunigų postuose patys nutrupa arba būna švelniai sutvarkomi per ilgesnį laiką, sukėlę "liberalių" nuotaikų. Žinoma, tokiu liberalėjimu pašaukimų skaičius būtų didelis, tačiau menkavertis ir netektų tikinčiųjų paramos.

Pašaukimai vienuoliniam gyvenimui turi artimą ryšį su kunigų pašaukimo sąlygomis ir dvasia, nes jų veikla yra kunigiškosios veiklos talka. Atrodo, kad vienuolynai ir toliau bus svarbūs Bendrijos gyvenime ir turės pašaukimų, kurie irgi priklauso nuo tikėjimo stovio ir užsidegimo aukotis. Visi pripažįsta jų didelę reikšmę ir džiaugiasi vienuolių pasiaukojimu, tačiau jų pasiaukojanti dvasia labai priklauso nuo uždegančios ir apaštalaujančios kunigų dvasios. Jei iš ten netrykšta veiksminga paskata ir uždegantys gyvenimo pavyzdžiai, tai ir šie pagalbiniai būriai pradeda prarasti juos varančią jėgą ir pamažu pakrinka arba susitvarko patogesniai gyvenimui. Tokią raidą galima pastebėti dabar; panašiai

Jaunimo žvilgsnis į save

Antanas Saulaitis, S J

Jaunimo susitelkimo valandėlėse ar savaitgaluose pratimai, vaidinimėliai, klausimai neturi kito tikslo, negu sužadinti mintis, sukaupti pergyvenimus, padėti privesti prie atvirų diskusijų ir dalijosi tikėjimo plotmėje. Vienas iš būdų galvojimą ir išreikštiną mintis skatinti yra plačiai naudojamas įvairiuose kursuose, pavyzdžiui, ruošiantis sutvirtinimo sakramentui. Griež-

padėtis susidarinėjo ir praeityje. Tačiau Dievas pašaukia atskirus asmenis, kurie duoda impulso naujiems sąjūdžiams, naujoms idėjoms ir naujam dideliui aukojimuisi. Šv. Pranciškus, Šv. Ignacas ir kiti yra sutelkę nuosmukio laikotarpius tokių aukos dvasia gyvenančių būrių, kurie pajėgę pakreipti net visą istorinių įvykių eigą. Juk tikime Kristaus žodžiais, kad Šv. Dvasia gyvens jo įsteigtoje Bendrijoje, ją apšvies ir gaivins. Net ir numoralėjančioje ir girtaujančioje tautoje nuolat atsiranda pašaukimų aukotis, kilti ir kitus kelti. Daug blogesnėmis sąlygomis yra prasidėjusi krikščionybė, o vis dėlto sėkmingai kilo, išugdžiusi milijonus herojiškų šventųjų, kurie savo pavyzdžiais šaukia naujas kartas nepasimesti tuštybėse ir beprasmiškame gyvenime, bet siekti didžiųjų tikslų, amžinųjų vertybių.

tos statistinės vertės klausimų atsakymai gal ir neturi, nes kiekvienas asmuo yra skirtingas. Vis dėlto įdomu pažvelgti ne tik į patį pratybų metodą, bet ir į bendrus davinius ar teiginius.

Šiame straipsnyje panaudoti atsakymai iš vyresniųjų skautų (15–16 m.) religinės sueigos Čikagoje gruodžio mėn. (20 dalyvių) ir iš Los Angeles jaunimo atsinaujinimo savaitgalio sausio mėn. (nuo 22 iki 27 dalyvių).

KADA JAUČIUOSI "AŠ"

"Žinoti, kas esi, nėra lengva, nes mes nuolatos keičiamės, augame ir bręstame. Bet vis vien turime susidaryti vaizdą apie save, kokie esame arba kokie norėtume būti. Šioje lentelėje pažymėk, kada jautiesi, kad esi, kas esi". Taip trumpai paaiškinamas pirmasis klausimų lapelis. Jo tikslas

— padėti jaunuoliui atsiminti svarbesnes savo mintis, pergyvenimus, savo mąstysenos momentus, jaukumą savyje ir pasitikėjimą savimi tokiu, koks kas yra. Anketoje duota 14 galimybių, kiekvienas galėjo pažymėti neribotą skaičių; dauguma pabrėžė kokias šešias. Balsų skaičiumi 42 jaunuoliai parinko šiuos atvejus, kada jaučiasi "aš":

1. Kai esu vienas savo kambarėje ir turiu laiko galvoti (36).
2. Kai papasakoju savo mintis ir dalijuosi pergyvenimais su geriausiu savo draugu (32).
3. Kai groju mėgiamiausias plokšteles arba "stereo" (28).
4. Kai vasaros atostogų metu galiu patinginiuoti (28).
5. Kai esu stovykloje (26).
6. Kai jaučiu, kad mano pagalba kam nors reikalinga (24).
7. Kai turiu progos žaisti mėgiamiausią sportą (21).
8. Kai esu mokykloje ir stengiuosi išmokyti ką nors ypatingai nauja ir įdomu (16).
9. Kai esu didelėje jaunimo grupėje (15).
10. Kai su šeima aplankau gimines (10).
11. Kai jaučiu, kad noriu melstis (10).
12. Kai nueinu į Mišias sekmadienį (8).

13. Kai už save vyresnį prašau patarimo (6).

14. Kai žiūriu televizijos programos, kuri man ką nors kalba apie gyvenimą (4).

Los Angeles susitelkimo dienų dalyviai buvo kiek vyresni. Tai matosi ir iš skirtumų. Jaunesniųjų grupė (19 iš 20) pirmoje vietoje parinko "Kai groju mėgiamiausias plokšteles arba stereo", o vyresnėje (amžiaus vidurkis apie 17½) šis atvejis yra tik šeštoje vietoje (9 iš 22). Vyresniems svarbiau pergyvenimais pasidalyti su draugais (18 iš 22, antra vieta), negu jaunesniesiems (14 iš 20, ketvirta vieta). Stipriai skiriasi ir mokyklos reikšmė: vyresniesiems savijauta mokykloje svarbesnė (12 iš 22, ketvirta vieta), negu jaunesniems (4 iš 20, devinta vieta). Įdomu, kad stovykla tiek svarbi, ir kad suaugusiems svarbūs pergyvenimai randami sąrašo apačioje.

Atsakymas "Kai esu vienas savo kambarėje ir turiu laiko galvoti" skatintų susikaupimo valandėlių vedėjus bei auklėtojus panaudoti tą laiką, pavyzdžiui, išdalyti mąstymo lapelius su trumpais skaitymais ir klausimais. O dalijimasis mintimis (antrasis klausimas) pabrėžia diskusijų apie pergyvenimus svarbą tokiose krikščioniško susitelkimo dienose.

MŪSŲ ELGESIO ŠAKNYS

Krikščioniškojo sąmoningumo pagrindas yra pažinti, įvertinti ir panaudoti savo būdo ypatybes, troškimus, siekimus ir viltis artimo tarnyboje. Visų pirma tenka atkreipti daugiau dėmesio į asmeninius motyvus, elgesio priežastis, kad iš sąmonės kultų į sąmoningą suaugusiui tinkančią plotmę. Lengviausias įvadas į šį "apklausinėjimą" yra išpažinties pavyzdys: kurio asmens sąžinės sąskaita ir išpažintis kunigui yra sąmoningesnė, lygi suaugusio žmogaus krikščioniškam brendimui — "penkis kart keikiau, du kart pešiausi, tris kart nebuvau Mišiose" ar "ar aš Jėzų pakankamai myliu, ar kreipiu dėmesio į kitų žmonių poreikius"? Krikščioniškas (ir nuolatinis) atsisukimas Dievop liečia ne tiek elgesio apraiškas, kiek žmogaus širdį.

Pratime susitelkimo valandėlės dalyviai pajunta, kad žmonių siekimai panašūs. Iš duotų vienuolikos dalykų, 27 losangeliečiai (įvairių jaunimo organizacijų nariai) sužymėjo, kiek poreikis (ar noras) asmeniškai svarbus (labai, truputį, ne).

1. Noriu būti laimingas, laiminga (labai 23, truputį 4).

2. Man reikalinga jausti, kad esu svarbus, svarbi ir vertingas, vertinga (labai 17, truputį 9, ne 2).

3. Man reikia ugdyti pasitikėjimą saviimi (labai 18, truputį 9).

4. Noriu būti sveikas, sveika (labai 23, truputį 4).

5. Man rūpi žinoti, kas darosi (labai 18, truputį 8, ne 1).

6. Man svarbu rūpintis kitais ir kad kas nors manimi rūpintųsi (labai 15, truputį 11).

7. Man svarbu jausti, kad žmonės mane gerbia ir vertina (labai 18, truputį 6, ne 3).

8. Man būtina išreikšti, ką sugebu atlikti, padaryti (labai 10, truputį 15, ne 2).

9. Noriu būti socialiai veiklus, veikli, judrus, judri (labai 17, truputį 9, ne 1).

10. Noriu sužinoti, kiek galiu pasiekti (labai 18, truputį 5, ne 2).

11. Man svarbu sužinoti ir išmokti apie kitus žmones (labai 15, truputį 10, ne 2).

Tad pirmoje vietoje yra laimė ir sveikata. Antra vieta pasidalija pasitikėjimas saviimi, žinojimas, kas darosi, sugebėjimai ir asmens pajėgumai. Pažvelgę į savo elgesio motyvus, kurie yra asmens siekimų apraiška, jaunuoliai ir jaunuolės gali pažvelgti į savo dabartinę padėtį ir pažiūrėti, kiek tie siekimai įgyvendinti ir įgyvendinami.

MANO STOVIS

Viešosios reklamos priemonės nuolat perša savo produktus: pasisekimas, sveikata, turtas, trauklumas, stiprumas, vertė, populiarumas. Ar jaunas žmogus nesijaučia nelaimingas, jeigu jis ar ji nėra tiek populiarūs, kiek kitas? Ar mano, kad visi gražūs, tik ne ji? Jeigu šios vertybės būtų surašytos lentelėje ir tektų sužymėti skaičių tarp 1 ir 9 (visada iki niekad), koks yra susitelkimo valandėlės dalyvių stovis? Kaip

jie save vertina? Viso pratimo išvada yra ši: dauguma gyvename viduryje, tarp kraštutinumų. Savo diskusijose jaunimas sakė, kad nesijaučia savo padėtimi nepatenkinti, nusivylę, o supranta, kad šios vertybės yra laikinos, dažnai priklausančios nuo laimės ar aplinkybių, o ne nuo paties žmogaus.

1. Visada sveikas (1–2–3–4–5–6–7–8–9) nesveikas. Dauguma pažymėjo 3, tai yra, gerokai sveikas, sveika.

2. Viskas pasiseka — niekas nepasiseka (ta pati devynių taškų lentelė). Vidurkis—4.

3. Turiu pinigų — niekad neturiu pinigų. Atsakymai beveik lygiai pasidalinę nuo 2 iki 8.

4. Trauklus, graži — netraukius, negraži. Aštuoni pažymėjo 4 ir aštuoni pabraukė 7, vidurkis — 5.

5. Labai stiprus — nestiprus, nestipri (žmogaus, ne jėgos prasme). Vidurkis — 5.

6. Labai vertingas — nesvarbus, nesvarbi. Dauguma pažymėjo 3, 4 ar 5.

7. Populiarus ir mėgiamas — nepopuliarus ir nemėgiamas. 16 dalyvių (iš 27) pabraukė 4 ar 5.

Per visus 27 pokalbio dalyvius buvo 189 progos pasisakyti. Iš šių tik 26 įkrito į kraštutinumus: labai gerai arba labai blogai. 163 balsai liko viduryje, tarp 3 ir 7 taškų. Ilgesnis diskusijų laikas duoda jauniems žmonėms progos pasisakyti, kodėl ir kada taip save vertina. Tada mažesniuose būreliuose aptaria Jėzaus pamokslo ant kalno "palaiminimus" (Mato evangelijoje 5,1–12). Kaip Jėzaus skelbiamos vertybės derinasi su šiomis? Išvada: "Palaiminimų" vertybės — gailestingumas, taikingumas, tyra širdis, dvasingas neturtas, teisingumas, romumas — yra amžinos, nekintamos, nesurištos su laime, aplinka, o pasiekiamos žmogaus pastangomis, ar jis būtų sveikas, ar sirgtų, ar būtų turtingas, ar ne.

ASMENINĖS VERTYBĖS

"Pažiūrėk į save ir pasvarstyk šį asmeninių vertybių sąrašą. Nuspręsk, kurios penkios gairės tau svarbiausios šiuo metu tavo gyvenime. Surašyk tas penkias vertybes ar gaires nuo svarbiausios iki mažiau

svarbios". Vertybių buvo dvidešimčiai vyrų pateikta 11. Nevertinant skirtumų tarp asmenų, bendras pasirinktų gairių sąrašas būtų šis:

1. Tikėti Dievu (12).
2. Būti sąžiningam (9).
3. Patogiai gyventi (10).
4. Būti laimingam (17).
5. Būti mėgiamam (8).
6. Padaryti gyvenimą gražų (8).
7. Džiaugtis laisvalaikio (7).
8. Turėti drąsos (6).
9. Būti lietuviškam (5).
10. Padėti žmonijai (4).
11. Būti tikru draugu (5).
12. Būti nepriklausomam (7).
13. Būti patikimam (2).

Skaiciai skliausteliuose parodo, kiek kartų vertybė buvo paminėta (kiekvienas 20 dalyvių galėjo surašyti penkias). Svarbiausios vertybės vietoje įrašyta: tikėti Dievu (5), būti sąžiningam (4), būti laimingam (3), būti nepriklausomam, būti lietuviškam (po 2), būti tikru draugu ir patogiai gyventi (po 1). Antra vertybė jaunuoliai parinko: patogiai gyventi (6), tikėti Dievu (4), padėti žmonijai (3), turėti drąsos ir būti laimingam (po 2), būti sąžiningam ir nepriklausomam (po 1).

Truputėlį pažvelgę į savo asmenines vertybes, religinės sueigos dalyviai po tris ar po keturis perskaitė iš anksto parinktą Evangelijos tekstą, kuriame ryški Jėzaus Kristaus motyvacija arba vertybė, pagal kurią jis taip pasiūlė (gydo ligonį, atleidžia kaltes, moko žmones ir pan.).

DIEVAS MUS Kviečia

Paskutinysis susitelkimo pratimas, kuris šiame straipsnyje aprašomas, buvo paaškinamas šiais žodžiais: "Krikščioniškas gyvenimas prasideda krikštu. Kiekvienais metais atneša naujų dalykų į gyvenimą, ypatingai šeimoje ir kai pradėti daugiau draugauti, mokytis ir dalyvauti visuomenėje. Esi kviečiamas praplėsti savo akiratį iš mažo pasaulio ir aplinkos į platesnį pasaulį — į tuos, kuriems esi reikalingas. Atsiranda naujų uždavinių, naujos atsakomybės. Užuoat gavęs iš kitų — kaip vaikas, pradėti

duoti kitiems — kaip suaugęs. Kaip Jėzaus mokiniai ir sekėjai per visus šimtmečius, gal nesi tikras apie įvairius dalykus. Pažymėk lentelėje, kaip dabar galvoji".

1. Esu krikščionis, nes tikiu Kristų (esu tikras — 18, nesu tikras — 2).

2. Esu krikščionis, nes mano tėvai yra krikščionys (esu tikras — 11, nesu tikras — 9).

3. Ateityje mano gyvenimas nesikeis, bus toks pat (tikras — 3, ne — 17).

4. Jeigu būsiu atviras Dievo šviesai, mano gyvenimas keisis, bus kitoks (esu tikras — 8, nesu — 11).

5. Iš tikybės pamokų žinau gerai, ką reiškia būti kataliku (tikras — 17, ne — 3).

6. Dievas man padės suprasti, ką reiškia būti krikščioniu (esu tikras — 11, nesu — 9).

7. Svarbu žinoti, kad Kristus prisikėlė iš numirusiųjų (tikras — 15, ne — 5).

8. Tikrai žinau, ką reiškia Kristaus prisikėlimas (tikras — 13, netikras — 7).

9. Kristaus prisikėlimas yra mano tikėjimo širdis (esu tikras — 8, nesu tikras — 12).

Religiniai užsiėmimai, susitelkimo proga pokalbiai negali ir nesiekia išspręsti visų problemų ir atsakyti į visus klausimus, o kaip tik priversti prie to, kad jaunuolis save, aplinką, draugus, tėvus, dvasininkus ir Viešpatį klaustų tų klausimų, kurie jam svarbūs ir ateityje bus reikšmingi. Todėl tokių pratybų pabaigoje nėra rezoliucijų ar griežtų nutarimų, o atvirumo, nuoširdumo ir Dievo buvimo mūsų tarpe nuotaika, kuri veda į bendruomeninę maldą ir Eucharistiją.

- Vakarų Vokietijoje pagalbos organizacija "Adveniat" globoja 1.300 įvairių socialinių projektų Lotynų Amerikoje. Viskas kainuos daugiau negu 10 mil. dol.

- Vysk. Charles A. Salatka pakeltas į arkivyskupus ir paskirtas valdyti Oklahomos arkivyskupiją. Arkiv. Salatka yra 59 m. amžiaus, paskutiniu metu buvo Marquette vyskupu. Kilęs iš Grand Rapids, Mich. Arkivyskupas Salatka yra Amerikos lietuvis, dalyvavo ateitininkų kongrese.

Trys aktai dramos, kuri vadinasi meilė

Vytautas Kasnis

IŠ SPAUDOS

Keturi žymūs psichologai parašė knygą "The Danse-Away Lover", kurioje nurodomi meilės dramos trys aktai: įsimylėjimas (falling in love), atšalimas (falling out) ir vėl meilės sužydėjimas (and love again).

LIETUVĖS PSICHOLOGĖS TEZĖ

Paprastai kiekviena šeima išgyvena meilės krizę, vienos mažesnę, kitos didesnę. Jei procentais skaičiuoti, tai apie 50 nuosimčių išgyvena rimtą, dramatinę meilės krizę, 30 — vidutinę ir 20 — lyg mažą vėjelio pūstelėjimą po kaitros, kuris reikalingas atsigavimui, tikrovės supratimui. Visa tai įvyksta apytikriai po 7 vedybinio gyvenimo metų. Vadinkime tas meilės krizes gyvenimo audromis, nes kaip gamta negali būti pastovi, vienoda, taip ir žmogus, jos aplinkoje gyvendamas, išgyvena audras, kurias sukuria arba jis pats, arba kiti. Nėra metuose vien saulėtų dienų, viena į kitą panašių, tad ir žmogaus gyvenime negali būti tokių pat, vien saulėtų dienų, viena į kitą panašių.

GYVENIMO TIKROVĖ

Meilė!

Tai vienas gražiausių žodžių, kalbos garsais išsakytų, raidėmis išrašytų, įvairiausiomis formomis išgyventų.

Tai didžiausia žmogui suteikta dovana, kuri jį lydi nuo ankstybojo rytmečio iki amžinybės (o mus, krikščionis, ir amžinybėje)...

Bet grįžkime į gyvenimo tikrovę ir kalbėkime apie vyro ir moters meilę, apie gyvenimą tokį, koks jis yra, vaižgantiškai ieškodami deimančiukų, kad po šalčio ateitų šiltesnės dienos, po tamsos — šviesa, po lietingų dienų — giedra, po audrų — atgaiva.

Moteris per visus amžius buvo, yra ir bus vyrams mįslė, ir jie ieško nemaskuotos išrinktosios. Todėl daug kas iš jų ieško, kas slepiasi po moters kauke. Psichologai įrodinėja, kad moteris meilės vyksme atlieka penkias roles. Virš visų jų, pagrindinėje meilės rolėje, ji nori būti mylima, nesvarbu, ar ji ištekJusi, ar ne, ar sukurs šeimą, ar ne.

Štai tos penkios jos gyvenimo rolės: ji nori turėti gyvenimo draugą, susilaukti vaikų, būti vertinama, nori turėti savo gyvenimo pažiūrą, bijo vieatvės.

Moteris žiauri — taip apie ją kuria poetai. Ir jie pasiilgę laukia moters pasiaukojančios, mylinčios, idealios.

Ir tada klausiu, kur pasireiškia tas jų žiaurumas? Ar iš tikrųjų gyvenime jos tokios yra?

Pamiršę poetus, prisiminkime savo jaunystės dienas. Žiūrėk, kiek daug buvo mylėta, kiek daug buvo apsilvinta. Ir tada rašėme meilės laiškus, eilėraščius, ją vadindami beširde, primesdami net tigrės žiaurumą, ieškodami idealios, kuri ir tave mylėtų.

Bet kad mes, vyrai, ne vieną mergaitę atstūmėme, ją nuvylėme — tylime. Štai to žiaurumo lazdos antrasis galas. Kažin, kataras iš jų yra žiauresnis? Moteris ar vyras?

* * *

Karo audrose besigrumdami, mes, devyni vyrai, atsidūrėme svetimame krašte. Ilgesnį laiką mums teko gyventi viename kambaryje. Trys iš jų buvo dailininkai, vienas aktorius, vienas gydytojas, trys žurnalistai ir vienas rašytojas. Kad dienos būtų prasmingiau praleidžiamos, mes dalijomės savo profesiniais patyrimais. Mokėmės ra-

šyti, piešti, greitosios pagalbos dalykų, vaidybos. Ir plius dar devynių ūkiškų amatų.

O vakarais, kai dėl nuolatinių lėktuvų bombardavimų neleisdavo uždegti šviesų, mes pasakodavome savo išgyvenimus. Vienam iš dailininkų pasiūlius, kad kiekvienas iš eilės papasakotumėme savo svarbiausią bei reikšmingiausią išgyvenimą, jų prisirinko tiek daug ir tokių įdomių, fantastiškų, kad ir filmus kuriantys rašytojai galėtų pavydėti. Vienas žurnalistas pasakė, jog jis vakare nenorėtų išgirsti naujienos, kad karas pasibaigė, nes prarastų vieną įdomų pasakojimą — neparašytos knygos romaną. Todėl kai paryčiais atsibudavo surūkyti poros cigarečių, kam nors tuo metu subruzdėjus lovoje, jis pirmasis šūkteldavo: Ar nepasibaigė karas? Jei ne — vakare išgirs naują istoriją.

Trys iš mūsų buvo vedę, kiti viengungiai. Tik vienas buvo vyresnio amžiaus, kiti tarp 22—35.

Pasakojimų tematika: profesiniai išgyvenimai ir meilė, žinoma, su palydove moterim ir moteris be palydovės meilės, bet su jos drauge — aistra. Moterų amžius ir padėtis įvairavo su pirmąja meile ir pirmąja nuodėme. Į scenos areną išeidavo netekėjusios mergaitės ir ištekęsios ponios, šeimų meilė ir neištikimybė, ištikimybė, heroizmas, pasiaukojimas. Komiški vyksmai maišėsi su dramomis, tragedijomis.

Po kiekvieno pasakojimo mes dar ilgai kalbėdavomės iki užsnūdavome. O prikelti aliarmo vėl tęsdavome pasakojimus.

Meilė ir ištikimybė būdavo pati įdomioji tema.

Vienas dailininkas, tik neseniai praradęs savo sužieduotinę, labiausiai pyko ant moterų, šaukdamas, kad jos neištikimos.

Mes visi gerai pažinojome vieno redaktoriaus žmoną, kuri dažnai juokaudama mėgdavo sakyti, kad moters ištikimybė tik tada pasireiškia, kai ji neturi progų. Tuo priminimu mes norėdavome aną dailininką paguosti, nuraminti.

O aktorius užstodavo moteris, kaltindamas vyrus:

— Mes visi esame balamutai, — atkirs-

davo. Ir vainikėlius skiname, ir viliojome, ir ištekęsias moteris gaudome, o kaltę metame joms, moterims.

Tada jis imdavo deklamuoti iš Šatrijos Raganos knygos "Viktutė":

"Kokia laimė pažinti ir mylėti tokį žmogų, apie kurį žinai, kad lyg dangus aukščiau stovi už kitus! Aš kitokio ir nepamylėčiau. .. Dažnai esu skaičiusi ir girdėjusi, būk meilė esanti akla. Netiesa! Aklai negalima pamylėti: kol pamylėsi, reikia juk pirmiau pažinti žmogų, juk nepamylėsi tuojau pat, kartą susitikęs, nežiūrėdamas, koks jis. Tiesa, juk atsitinka, kad išsyk įsimyli... bet aš to nesuprantu, ir visados juokai mane ima iš tokios meilės. Nebent nosį ar akis įsimyli, nes ką kita sunku pažinti, pirmą kartą tematant"...

Štai toliau toje pat knygoje jo mėgstama deklamuoti meilės scena su daktaru:

"Šįvakar, vaikščiodami po sodą, klausėmės lakštingalos. Paskui Alenutė ir Kaziuskas nubėgo namo, tepalikome mudu su ponu Antanu. Atsistoja alėjos gale ant Ventos kranto ir, atsirėmusi į medį, gėrėjaus lakštingalos daina. Ūmai pajutau, kad pono Antano ranka švelniai mane apkabina... Pasilenkęs ir žiūrėdamas man į akis, jis paklausė:

— Viktutė, dar pasakyk, ar myli mane?

Ir, kaip visados, iš karto nepatiko man tas klausimas. Nekantriai atsakiau:

— Nesuprantu, kam klausi. Argi dar nežinai?

— Žinau, mieliausioji, bet taip malonu klausyti tų žodžių, argi tau ne? Ir kartais man rodos, kad tai sapnas, ta tokia mano laimė... Pasakyk, vienintele?

— Myliu, myliu, myliu... — atkartojau gal apie šimtą sykių, norėdama nors kartą pasotinti jį tuo žodžiu".

Nors iš pasipasakojimų mūsų draugas aktorius gyvenime buvo vėtytas ir mėtytas, daug meilės romansų išgyvenęs, bet jis idealizavo meilę, moteris. Jis buvo prisirinkęs poetų, rašytojų gražiausius pasisakymus apie meilę ir moteris ir mums dažnai deklamuodavo bei inscenizuodavo.

O vyriausias amžiumi iš mūsų tarpo ra-

šytojas, lyg segtukui jam įdurdavo, paskai-tydamas šią ištrauką iš to paties romano "Viktutė":

"Pas dėdę buvo atvažiavusios kelios mano dėdienės ir tetulės, vis jaunamartės, ir pradėjo kalbėti apie vyrus: kaip juos reikia daboti, kaip vesti, kaip elgtis su jais. Buvau ir aš su jomis, ir taip man pakyrėjo ta kalba, kad nebegalėjau tvertis. Iš tikro, tarsi apie vaikų auklėjimą kalbėjos, ne apie gyvenimą su suaugusiu žmogum. Pa-galios viena tarė man:

— Viktutė, klausykis ir įsidėk į atmintį, kaip reikia elgtis su vyru. Kada nors pasi-naudosi tomis žiniomis".

O Vladas, pašaipiai klausęs Petro de-klamacijos, pridėjo ir savo trиграšį:

— Petreli, klausykis ir įsidėk į atmintį, kaip reikia elgtis su žmona. Kada nors pa-sinaudosi tomis žiniomis. Cha... cha... cha,

— karčiai nusijuokė.

Kai dabar prisimename tuos pasakoji-mus, kai gyvenimo patirtis gausiu derlium užderėjo, tie Viktutei duoti patarimai juk tiek gyvenimiški, tiek realūs, kad net kas-dienybė pasidarė. Vienose šeimose jie iš-ryškėja tuoj po vedybinių gyvenimo, kada tikrosios meilės nė krislelio nebuvo, kitose

— meilės atšalimo laikotarpiu.

Gera, jei atšalimas praeina ir su pava-sario saulės spinduliais pasuka į tikrosios meilės kelią. O jei ne, jei užaina pūgos, šalčiai, speigai, tai ir ledo sluoksnis užsi-kloja. Sutuoktiniai, nebejuočiantys meilės šilumos, pradeda dairytis į šalis ir dažnai vienas nukeliauja į rytus, antras į vakarus.

O norėtusi, kad meilės atšalimas idea-lios šeimos tarpe būtų lyg natūralus per-ėjimas iš ilgiau užtrukusio medaus mėnesio, iš meilės sapnų pasaulio į kasdieninį, įpras-tinį gyvenimą su visais rūpesčiais, vargais ir džiaugsmiais.

Kai šeimose pirmasis veiksmas — įsimy-lėjimas — jau baigtas ir uždanga nuleista, kai gyvename meilės atšalimo laikotarpį, kartais audringą, kartais su vėjelio pūste-lėjimu, darganotu dangum, griaustinėlio dundėjimais, ieškokime kelio į meilės su-žydėjimą.

Žmogus — silpna būtybė, klystame ir paklystame visi, bet džiaugiamės ir didžiuo-jamės, kai iš klaidų pasimokome, kai gy-venimo pažymys iš lietuviško dvejetuko pakyla į penketuką. Lengva juk paslysti ke-lyje, kartais, žiūrėk, ir neištikimybė po ko-jomis pasimaišo, pagundos atrėplioja, bet kiek džiaugsmo, kai valia viską nugali, nu-leidi antrojo meilės gyvenimo veiksmo už-dangą ir grįžti kaip dvasios didvyris į tre-čiąją veiksmą, kur tu vaidini pagrindinę ro-lę meilės sužydėjimo dramoje.

Žiūrint šio veiksmo pradžios, į akis krin-ta nepagrįsti kaltinimai, kito nuodėmių skai-čiavimai, kai iš šakalėlio norima vežimus prikrauti. Bet kai tolimesnėje eigoje bando-ma pažiūrėti į save, lyg prie veidrodžio su-stojus, kai pradeda vartyti savo gyveni-mo dienoraščio puslapius, vyksmas prade-da greitai rutuliuotis į dramos pabaigą, į meilės sužydėjimą.

Drama pasibaigė.

Mano kambaryje daug žiemos saulės spindulių, daug tabako dūmų, kavos kvapo.

Pro langą matau tolstančius Irenos Sir-gaudienės žingsnius. Ji, baigusi pasakoti savo šeimos išgyvenimus, išėjo į naują, lyg balto sniego sluoksniu padengtą gyvenimą.

Ant stalo tebeguli Naujasis Testamen-tas. Atverstas puslapis 408. Ir dabar tebe-girdžiu jos balsiai skaitytus Šv. Rašto žo-džius iš Himno meilei:

"Meilė kantri, meilė maloninga, ji nepa-vydi, meilė nesididžiuoja ir neišpuiksta. Ji nesielgia netinkamai, nieiško savo naudos, nepasiduoda piktumui, pamiršta, kas buvo bloga, nesidžiaugia neteisybe, su džiaugs-mu pritaria tiesai. Ji visa pakelia, visa tiki, viskuo viliasi ir visa ištveria.

Meilė niekada nesibaigia..."

— Juk aš jį myliu, — šūktelėjo padėda-ma ant stalo Naująį Testamentą, išeidama pas tą, su kuriuo meilė niekada nesibaigia.

Pro langą matau ant medžio šakų bešo-kinėjančią voveraitę. Nuo jų krenta sniego žvaigždės, žibančios saulėje.

Ir šaukiu aš balsiai vienišai voveraitei:

— Meilė niekada nesibaigia!

Skyrių tvarko JUOZAS VAIŠNYS, S.J.
Patarėjas — PROF. PETRAS JONIKAS

KOKIOMIS REIKŠMĖMIS VARTOTINAS VEIKSMAŽODIS PRISTATYTI?

Vienas skaitytojas pasipiktinęs, kad mes jau per daug viską pristatome ir pristatinėjame: pristatome idėją, pristatome knygą, pristatome asmenį ir t.t., tačiau žmonių vartosenoje šis veiksmažodis turįs tik vieną reikšmę — pristatyti kėdę prie stalo, kopėčias prie sienos ir pan. Ar tai tiesa?

Tiesa, kad šį veiksmažodį pradėjome vartoti ten, kur reikia ir kur nereikia, bet ne tiesa, kad jis vartotinas tik ta skaitytojo minėta reikšmė. Pažiūrėkime, ką apie tai sako "Dabartinės lietuvių kalbos žodynas". Ten nurodoma gana daug šio veiksmažodžio reikšmių: 1. greta pastatyti, prišlieti: *Pristatė* kopėčias prie lango. 2. pastatyti pastatą, prišliejant prie kito: Prie tvarto *pristatė* vištidę. 3. daug pastatyti: Kambarys *pristatytas* gėlių. 4. pastatyti daug pastatų: Mieste *pristatyta* daug naujų namų. 5. nugabenti: Nupirkto prekės *pristatomos* į namus. 6. nugabenus pateikti: Fabrikui *pristatyta* dvi tonos linų. 7. teikti, rekomenduoti: Jį *pristatė* apdovanojimui. 8. priversti, paveisti ką daryti: *Pristatė* jį prie darbo. 9. supažindinant pasakyti pavardę, pareigas ar kt.: *Pristatė* naują tarnautoją. *Pristatyk* man savo draugą — aš jo dar nepažįstu. Kartais vartojama ir sangražinė forma: *Prisistatyk* kas esąs.

Tai, tur būt, ir visi atvejai, kur šis veiksmažodis yra vartotinas ir gyvoje žmonių kalboje užtinkamas. Tačiau dabar, ypač mūsų jaunimas, pradėjo šį žodį vartoti ir ten, kur jis netinka. Jau dabar yra "pristatoma" idėja, klausimas, tema, knyga ir t.t. Pvz.: Ši *klausimą* paskaitininkas labai įdomiai *pristatė*. Autorius savo knygoje puikiai *pristatė* šią temą. Buvo suruoštas šios knygos *pristatymas*. Čia veiksmažodis *pristatyti* yra klaidingai vartojamas, tur būt, nusižiūrėjus į svetimas kalbas. Tokia vartoseną lietuvių kalbai nėra būdinga. Čia minėtais atvejais būtų galima vartoti kitokius atitinkamus posakius: *išvystė temą, įdomiai pateikė klausimą...* Užuoť sakius knygos *pristatymas*, kai kur vartojama knygos *sutiktuvs* arba *susipažinimas su knyga*. Tai nebogi terminai. Gal reikėtų prie jų pasilikti, jei nebus surasta geresnių.

Kai kurie mėgina aiškinti, kad jeigu galima *pristatyti asmenį* (t.y. jį supažindinti su kitu), tai dėl ko negalima *pristatyti knygos* (su ja supažindinant visuomenę)? Gal kada nors kalbininkai ir nusileis "liaudžiai", priimdami šią analogiją, bet dabar dar nevertėtų šio termino vartoti.

NETAISYKLINGAS GALININKO VARTOJIMAS

1. Kartais galininkas netaisyklingai pavartojamas su tokiais veiksmažodžiais, kurie reikalauja kitokio linksnio, pvz. kilmininko, naudininko ar įnagininko.

Atstovauti. Veiksmažodis *atstovauti* reikalauja naudininko, o ne galininko, pvz.: Aš ten atstovavau savo *organizaciją* (= organizacijai). Šie mokiniai atstovaus mūsų *mokyklą* (= mokyklai). Tame suvažiavime *lietuvių* (= lietuviams) niekas neatstovavo.

Iš paskutinio pavyzdžio matome, kad ir tuo atveju, kai *atstovauti* vartojamas su neiginiu, jis reikalauja naudininko linksnio.

Kenkti, pakenkti. Pvz.: Tie vaistai pakenkė jo *širdį* (= širdžiai).

Klausti. Pvz. Kalbėkite, aš *jus* (= jūsų) klausau. Pasiklausykime *šią įdomią plokštelę* (= šios įdomios plokštelės). Aš *jį* (=jį) noriau klausiau (J. Jabl.).

Laukti, sulaukti. Pvz.: Pagaliau sulaukėme *tokį garbingą svečią* (=tokio garbingo svečio). Jau jis sulaukė *senyvo amžių* (=senyvo amžiaus). Aš laikiu savo *draugą* (= draugo).

Norėti. Pvz.: *Ką* (= Ko) jūs norėjot?

Reikalauti, pareikalauti. Pvz.: *Ką* (= Ko) tu iš jo reikalauji? Valdžia iš manęs pareikalavo *mokesčius* (= mokesčių).

Vadovauti. Pvz.: Generolas vadovavo *mūsų kariuomenei* (= kariuomenei) beveik dešimtį metų (J. Jabl.).

2. Su galininkiniais veiksmažodžiais, turinčiais neiginį, vartojamas ne galininkas, bet kilmininkas. Galininkas su neigiamu galininkiniu veiksmažodžiu būdingas tikrai daliai žemaičių ir daliai aukštaičių, ypač arčiau buvusios Prūsijos sienos, kur galėjo paveikti ir vokiečių kalba, neturinti neiginio kilmininko. Šiaip visoje Lietuvoje tokiu atveju vartojamas neiginio kilmininkas. Pvz.: Neraikyk *duoną* (= duonos). Kas neskriaudžia *tą mažą kiškelį* (=to mažo kiškelio)! Argi *tave* (=tavęs) nedomina naujausi mokslo išradimai? Žaviuosi tais, *kuriuos* (= kurių) nepalaužia gyvenimo audros.

Kai sakinyje būna teigiama galininkinė bendratis, susijusi su neigiamu veiksmažodžiu (pvz. *negaliu pakelti*), patartina taip pat vartoti kilmininką, nors šiuo atveju nelaikoma klaida ir galininkas, pvz.: Aš nespėjau *tvarką* (geriau: tvarkos) daryti. Nenorėčiau *tave* (geriau: tavęs) barti, bet reikės. Dėl ko nesirūpinai anksčiau *vaiką* (geriau: vaiko) pažadinti? Jis nebegalėjo ilgiau kęsti *tokią neteisybę* (geriau: tokios neteisybės).

3. Galininkas netinka neapibrėžtam kiekiui nusakyti. Tam reikalui vartotinas neapibrėžto kiekio kilmininkas. Pvz.: Visi mes padarome *klaidas* (=klaidų). Mergaitė įteikė *gėles* (= gėlių) programą atlikusiai solistei. Istorijos mokslas mums duoda *žinias* (= žinių) apie pirmųjų žmonių gyvenimą. Mes mokomės *tautinius šokius ir dainas* (= tautinių šokių ir dainų). Ji turi ir *tokius mokinius* (= tokių mokinių), kurie nieko nesimoko (J. Jabl.). Žinau ir *tokius atsitikimus* (=tokių atsitikimų). (J. Jabl.).

Šiuose sakiniuose pavartoti veiksmažo-

džiai yra *galininkiniai*, tad kodėl su jais patariama vartoti ne galininką, o kilmininką? Gi dėl to, kad šiuose sakiniuose kiekis nėra apibrėžtas, neapimantis visumos: juk darome ne visas klaidas, kurias įmanoma padaryti, darome tik *klaidų*; mergaitė įteikė ne visas galimas gėles; istorijos mokslas duoda ne visas žinias — jų visuomet gali būti ir daugiau; mokomės ne visus šokius ir ne visas dainas ir t.t.

Čia gali padėti tokia praktiška taisyklė: suabejoję, ar galininkas tinka, bandykime jį pakeisti kilmininku. Jei kilmininkas atrodo tinkamas ir logiškas, pasirinkime jį, o ne galininką.

4. Galininkas nevartotinas tikslui arba siekimui reikšti. Tą tikslo reikšmę nulemia slinkties veiksmažodis (eiti, bėgti, važiuoti. ..), pritapęs prie galininkinės bendraties. Pvz.: Eik *duris* (= durų) atidaryti. Bėgsiu pašaukti *vaiką* (=vaiko) tau pagelbėti. Jis vyksta laikyti *baigiamuosius egzaminus* (= baigiamųjų egzaminų). Pasisakė važiuavęs Vilniun *brolių* (= brolių) lankytų (J. Jabl.).

5. Galininkas su galininkinio veiksmažodžio bendratimi nevartotinas paskirčiai reikšti. Tam tikslui įprastesnis naudininkas su bendratimi. Pvz.: Matyt, jiems trūko *karvių ginti savo žemes* (= savo žemės ginti). Nusipirko lentų apmušti *sienas* (= sienoms). Pasiimk pintinę *grybus susidėti* (= grybams susidėti). Įsitaisęs buvo ir mašiną *tuos linus* (= tiems linams) nuimti (J. Jabl.).

6. Kai kalbama apie asmenį, kuriam kas nors nutinka, kurio kūno dalį kas vienaip ar kitaip paliečia, geriau vartoti ne objekto galininką, bet objekto naudininką. Pvz.: Motina pabučiavo *vaiką* (= vaikui) į kaktą. Stuktelk *jį* (= jam) į pašoną. Kas *tave* (= tau) įgnybo?

Suabejojus, čia vėl galėtų būti tokia praktiška taisyklė: jei naudininkas atrodo logiškas, tai jį ir vartokime.

7. Galininkas nevartotinas su veiksmažodinės kilmės būdvardžiais *nešinas, vedinas*. Pvz.: Nešinas *didelį ryšulį* (= dideliu ryšuliu) jis pargriuvo. Atėjo generolas, *karvių būrį* (=būriu) vedinas.

TRUMPAI IŠ VISUR

- JAV Katalikų Istorikų draugijos pirminku išrinktas dr. Philip Gleason, Notre Dame universiteto profesorius. Šios istorikų draugijos suvažiavime paskirtos trys premijos: prof. S.R. Blanchei už knygą "Perugia, 1260–1340", prof. T. Tackett už veikalą "Priest and Parish in Eighteenth-Century France" ir prof. M.A. Gabbert už "Bishop 'Avant Tout': Archbishop Sibour's Betrayal of the Second Republic".

- Seselė Marija Jurgė O'Reilly paskirta administracine Newarko, N.J. vyskupijos direktore. Tai aukščiausią administracinį postą pasiekusi moteris Katalikų Bažnyčioje JAV-se. Ji yra Vaikelio Jėzaus seserų vienuolijos narė.

- Ganos prezidentas Ign. Kutu Acheampong apdovanojo aukščiausiu tos valstybės ordinu seselę Jane Evelyn Le Frois. Ji yra amerikietė, kilusi iš Rochesterio, N.Y., parodžiusi daug pasišventimo slaugant raupsuotuosius.

- Kanadietė Louise Summerhill 1968 m. pradėjo sąjūdį, vadinamą Birthright International. To sąjūdžio narės teikia telefoninius patarimus moterims, turinčioms problemų su gimimais. Dabar tas sąjūdis jau turi net per 400 skyrių Kanadoje ir JAV-se. Jo narės labai daug pasitarnauja gelbėdamos negimusių gyvybes. Ponia Summerhill yra atsivertusi į katalikybę.

- Japonijoje proporcingai stipriai reiškiasi katalikų spauda. Ten tėra 400.000 katalikų, o jų savaitraštis turi 13.000 prenumeratorių ir dar kiekviena iš 16-kos vyskupijų

turi savus mėnesinukus su keliolikos tūkstančių tiražu.

- Gvinėjoje, vakarinėje Afrikoje, atšvęsta 100 m. sukaktis nuo katalikybės pradžios tame krašte. Dabar ten yra 20 vietinių kunigų, 20 vietinių seselių, apie 100 katekistų ir apie 36.000 katalikų.

- Trys britų sociologai apklausinėjo nuo katalikybės atkritusius asmenis Britanijoje ir patyrė, kad jų atsimetimų priežastimi nebuvo nei liturginiai Bažnyčios pakeitimai, nei Bažnyčios pozicija prieš gimimų kontrolę. Jiems iš viso atrodė, kad katalikybė per griežta.

- Jungtinėse Tautose Vakarų valstybės norėjo įkurti komisariatą žmogaus teisėms ginti, bet tai buvo atmesta 62 balsais prieš 49; taip pat norėta sudaryti instituciją tirti žmogaus teisių laužymams, bet ir tai atmesta 45 balsais prieš 29. Prieš tų institucijų dabartinį įvedimą balsavo komunistų kraštai ir vadinamojo trečiojo pasaulio šalys, oficialiai pasisakydami už tų klausimų svarstymo atidėjimą vėlesniam laikui.

- Medicinos seselių vienuolynas Kenijoje gavo dovanų lėktuvą iš jas remiančių airių. Lėktuvu gali skristi 4 asmenys. Juo skrenda gydytojas, gail. seserys, juo gabenami vaistai ir atliekama misijų tarnyba kitaip neįmanomose pasiekti vietose. Vienintelis pilotas toje srityje yra seselė Sean Underwood, amerikietė. Ji dažnai lanko misijų stotis, lėktuvu aprūpindama medicininius ir kitais reikmenimis. Tos medicinos seserys susilaukia paramos iš Kenijos vyriausybės, iš amerikiečių šalpos CARE, iš Jungtinių Tautų UNICEF ir iš JAV Katalikų šalpos.

- Lenkijoje, Olsztyne, yra kursai, kur kurti nebyliai vaikai ruošiami pirmajai šv. Komunijai.

- Kun. Ričardas B. Saudis, Šv. Antano par. Ciceroje vikaras, paskirtas Niles kolegijos Čikagoje rektoriumi. Ši kolegija — tai filosofiniai kursai kandidatams į kunigus ir kitiems studentams. Kun. Saudis, baigęs Mundelein seminariją, studijavo bažnytinę teisę, profesoriavo. Kunigu iššventintas 1955 m. Paskutiniu metu Aliaskoje buvo Anchorage arkivyskupijos kancleris, mokyklų

AR VARTOTINI VEIKSMAŽODŽIAI ĮTAKOTI IR ĮTAIGOTI?

Tokių veiksmažodžių "Dabartinės lietuvių kalbos žodyne" nėra. Yra tik veiksmažodis *įtaigauti* — daryti įtaigą, įteigti, sugestijuoti. *Įtakoti* yra nevartotinas naujadaras. Taip pažymima ir "Kalbos praktikos patarimuose". Jo vietoje patartina vartoti *daryti įtaką, veikti*.

Kazio Norvilo nuotrauka

superintendentas ir kurį laiką apaštališkasis administratorius.

- Lietuvoje veikia Eucharistiniai bičiuliai, kurie stengiasi be priežasties neapleisti šventadienio Mišių ir dažniau priimti šv. Komuniją, būti draugiški, atlaidūs, pasiaukoję, blaivūs, sąžiningi pareigose.

- Seselė Mary Stephen Manuszak, Notre Dame vienuolijos narė, yra pirma vienuolė Maryland valstijoje, priimta į teisininkų draugiją. Ji turi 40 m. amžiaus, yra Villa Julie kolegijos, Baltimores priemiestyje, prezidentė.

- Kard. Gabriel Garrone, Vatikano Šviesimo kongregacijos prefektas, skelbia, kad Italijos gyventojai ėmė daugiau domėtis religiniu auklėjimu mokyklose. Daugiau dalyvauja apylinkės ir provincijos mokyklų tarybų rinkimuose.

- Seselė Marija Blandine Gauthier, prancūzė, Marijos vienuolyno narė, mirė Naujojoje Kaledonijoje, misijose išdirbusi 78 metus, niekada negrįžusi į savo namus. Ji į misijas išvyko 1899 m., teturėdama 20 m. amžiaus. Darbavosi Pacifiko srityje. Kai misijose buvo išdirbusi 75 metus, popiežius

ją apdovanojo žymeniu "Pro Ecclesia et Pontifice".

- Ant Romo Kalantos kapo Ramonių kapinėse, priklausančiose Kauno miestui, okupantai neleisdžia statyti paminklo. Tėra tik lenta su jo vardu ir pavarde.

- Pasitikėjimas organizuojama religija JAV gyventojuose iš 1978 metais rastų 24%, pagal Louis Harris tyrimų biurą, 1977 m. pašoko iki 34%.

- Italijoje, vedant akciją prieš negimusį žudymo lengvinimą ir siekiant labiau apsaugoti negimusius, surinkta 700.000 parašų.

- Pasižymėjusiam moralistui, knygų autoriui kun. Bem. Haering, vokiečių redemptoristui, susirgus balso stygų vėžiu, po operacijos įstatytos dirbtinės balso stygos.

- Naujojoje Zelandijoje priimtas naujas įstatymas, kuriuo valstybė įpareigojama pilnai apmokėti privačių mokyklų mokytojų algas ir duoti joms pilną išlaikymą. Katalikai džiaugiasi, kad tai suteikia pilną religinio auklėjimo autonomiją privačiose mokyklose.

- Westminsterio kardinolas George Hume buvo pakviestas pasakyti kalbą generaliniame Anglikonų Bažnyčios sinode. Tai pirmas kartas, kad katalikų vyskupas būtų pakviestas kalbėti tokiam anglikonų suvažiavime.

- Oslo mieste, Norvegijoje, veikianti tarptautinė misija rūpinasi padėti tikintiesiems už Geležinės uždangos. Misijos vadovybė pasiuntė laišką Brežnevui, pažymėdama daug faktų apie tikinčiųjų persekiojimą ir reikalaudama sąžinės laisvės. Ta misija yra išplitusi daug informacinės medžiagos apie religinę priespaudą Lietuvoje.

- Rašytojas, dramaturgas Anatolijus Kairys laimėjo "Draugo" romano konkurso premiją už veikalą "Po damoklio kardu". Premija 1000 dol. Mecenatai Ada ir Andrius Skučai iš Lake Worth, Floridos.

- Aktorė Anita Bryan Vašingtone pradėjo žygį apvalyti televiziją nuo prievartos veiksmų, sekso ir homoseksualizmo.

- Įvairūs fondai JAV-se per metus išdalia 2,1 bilijoną dolerių. Iš tos sumos 28% tenka švietimui, 21% sveikatingumo reikalams, 15% mokslinėms studijoms, 14% labdarai, 10% humanitariniams reikalams, 10% tarptautinei veiklai, 2% religinėms organizacijoms.

ATITAISOME. St. Ylos straipsnyje "Lietuvių religingumo vertė" nr-yje 2, psl. 44 antroje kolonoje, 20 eilutė iš viršaus atspausda: "Lietuvis *mažiau* jautrus doriniams dalykams". Turi būti: "Lietuvis *nemažiau* jautrus..." — *Redakcija.*

Nuoširdus ačiū mūsų rėmėjams:

Po \$20.00 aukojo: Z. Korius, S. Jurskytė

Po \$14.00 aukojo: J. Talandis, M. Vygantas, J. Ardys, K. Almenas, kun. A. Rubšys

\$13.00 aukojo: kun. J. Ruokis

Po \$10.00 aukojo: J. Sungaila, A. Bilaitienė

Po \$9.00 aukojo: B. Kuras, D. Žuraitienė

Po \$8.00 aukojo: K. Stravinskas, J. Vailokaitis, J. Gataveckas, kun. A. Bartkus

\$7.00 aukojo: J. Kaknevičius

Po \$6.00 aukojo: A. Matulionis, P. Atkočiūnas, M. Utz, kun. P. Jokūbaitis, J. Naikelis, A. Sadauskas, A. Čepėnienė, P. Graužinienė, P. Skrupskas

Po \$5.00 aukojo: J. Vembrė, A. Šimkus, B. Klierė, A. Kavaliūnas, V. Mažeika, A. Baleišienė, A. Lesevičius

Po \$4.00 aukojo: M. Krasauskas, D. Mieliulienė, L. Oksas, K. Linkus, P. Balandienė, O. Kaselis, A. Šiaučiūnas, K. Širvaitis, kun. V. Martinkus, A. Dronsatavičius, V. Ottienė, E. Diminskienė,

L. Krajauskas, M. Kvedaras, J. Turčinskas, kun. V. Zakaras, B. Lukas, O. Šilėnienė, B. Gudonis, P. Gruodis, J. Juodvalkis, O. Bakaitienė, D. Korzonienė, L. Stasiūnienė, B. Dikinienė, L. Raslavičius, A. Vitkus, L. Barauskas, V. Musonis, A. Karaitis, kun. K. Balčys, kun. A. Kardas, K. Mikužienė, C. Janušauskas, J. Jasaitis, O. Pranckevičiūtė, A. Milčienė, O. Kukarskienė, kun. E. Statkus, kun. V. Karalevičius, B. Paulionis, P. Norkus, S. Zatorskienė, J. Puteris, A. Plioplys,, A. Rimkus, A. Šembrotas, S. Budrys, B. Čižikaitė, J. Kanišauskas, A. Čepėnas, Z. Samuolis, A. Razma, J. Juodikis, kun. P. Sabulis, M. Kapočienė, K. Remezienė, S. Žilevičius, E. Susmarienė, D. Kavalienė, J. Arvydas, kun. K. Gečys, J. Prunskis, J. Latvys, T. Alenskienė, L. Vansauskienė, M. Kudirkienė, Sisters of Jesus Crucified, T. Bogušas, N. Norris, J. Rutkienė, O. Stukienė, E. Vilimaitė, I. Jacinavičienė, P. Abromaitis, K. Nenortienė, kun. V. Pikturna, P. Butkuvienė, E. Radavičiūtė, L. Kairienė, V. Tumasonis, J. Arštikys, J. Roland, A. Sruoga, P. Bielskus, J. Telson, M. Česnienė, J. Lesčinskas, O. Ramanauskienė, P. Lanys, B. Čyvienė, R. Šilgalienė, L. Bildušienė, kun. R. Krasauskas, P. Juodikis, A. Drazdys, O. Motusaitienė, J. Urbonas, kun. A. Goldikovskis, F. Valinskas, S. Bakšys, J. Jadviršis, J. Zukas-Gliaudelis, G. Senkevičienė, A. Stropienė, K. Gasiūnas, S. Daržinskas, O. Veleikienė, V. Sniolis, D. Jakas, J. Slapkauskas, J. Morkūnas, V. Akelaitis, V. Grėbliūnas, G. Kaufmanas, K. Gudinskas, A. Griškus, S. Urbonienė, J. Misevičius, K. Skaigirys, T. Šaulienė, O. Kindurienė, M. Jurgutis, E. Masaitienė, M. Židžiūnienė, M. Bumbulienė, S. Grauzinienė, J. Gustainis.

Po \$3.00 **aukojo:** P. Raulinaitis, S. Kasnickienė, A. Mikšienė, O. Zukienė, P. Skablauskas, O. Garūnienė, F. Rajeckas, O. Kavaliiūnienė, J. Paovys, S. Rutkauskienė, P. Kalvaitis, M. Škėma, M. Stankūnienė, A. Martišius, J. Gepneris, T. Karaliūtė, Msgr. J. Kučingis

Po 52.00 **aukojo:** K. Sragauskas, R. Žiogarys, P. Sirgėdas, E. Arlauskas, V. Ingelevičius, A. Zigaitis, M. Šulaitienė, S. Bakšys, M. Kušlikienė, J. Banėnas, V. Kezinaitis, kun. P. Patlaba, P. Butkys, C. Petrulis, E. Gimžauskienė, B. Monkeyvičienė, K. Jakštas, E. Šlekys, E. Songinienė, A. Orvidas, B. Čiūrienė, E. Eidėnienė, S. Jankauskas, G. Baltrušaitis, A. Galdikas, V. Peseckas, S. Butkūnienė, E. Bielkevičius, O. Dovydaitienė, O. Jankevičiūtė, K. Palčiauskas, A. Kašubienė, M. Pauliukonienė, V. Maciejauskienė, V. Valkavickas, L. Milukienė

Po \$1.00 **aukojo:** L. Morkūnas, M. Kuncienė, M. Strungienė, R. Vabolis, A. Saulis, A. Lukoševičiūtė, S. Raudienė, J. Stočkus, K. Puskunigis, J. Rugys, V. Sonda, K. Baltramaitis, M. Valiulienė, P. Jurėnas, A. Kiškis, B. Urbelis, M. Vaškevičienė, V. Vitkus, Z. Didžbalis, A. Augustine, M. Levišauskienė, D. Regina, T. Sereika.

S. Jameikis, Fla., užmokėjo P. Čiabio, Argentina, 1978 m. prenumeratą. Ačiū.

LAIŠKAI LIETUVIAMS — Tėvų Jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros mėnesinis žurnalas. Redakcinė kolegija: Juozas Vaišnys, S.J. (atsak. red.), Antanas Saulaitis, S.J., Anicetas Tamošaitis, S.J. Redakcijos nariai: Danutė Bindokienė, Algirdas Grigaitis, Vytautas Kasniūnas, Nijolė Užubalienė, Danutė ir Gediminas Vakariai. Administratorė — Aleksandra Likanderienė. Viršelis ir skyrių vinjetės — Jūratės Eidukaitės-Okura. Adresas: 2345 W. 56th Street, Chicago, IL 60636. Telefonas 737-8400. Nekalto Prasidėjimo Šv. Marijos Seserų spaustuvė, Putnam, CT 06260. Metinė prenumerata — 6 dol., atskiras numeris — 60 centų.